

BULETIN TRIMESTRIAL

Trimestrul II 2009

ISSN 1842 - 6905

NOTĂ

Redactarea buletinului trimestrial a fost finalizată la data de 14 august 2009.

Datele statistice provin de la Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar, Banca Națională a României și Institutul Național de Statistică.

Redactarea buletinului a fost realizată după cum urmează:

- Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar, capitolele 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9, 10 și anexele 1 și 2*
- Centrul de Cercetări Financiare și Monetare "Victor Slăvescu", unitate componentă a Institutului Național de Cercetări Economice din cadrul Academiei Române, capitolele 3, 4, 11 și 12.*

Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite lucrări este permisă numai cu indicarea sursei.

*Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar
Strada Negru Vodă nr. 3, corp A3, et. 2, sector 3, cod 030774, București
tel: 0314.232.804; fax: 0314.232.800
e-mail: office@fgdb.ro
www.fgdb.ro*

CUPRINS

1.	Evoluții legislative, reglementări.....	5
2.	Instituțiile de credit participante la schema de garantare a depozitelor	8
3.	Contextul economic mondial	10
4.	Efectele crizei financiare și politica monetară	17
4.1.	Politica monetară	17
4.2.	Piețe financiare și evoluții monetare	20
4.2.1.	Ratele dobânzilor	20
4.2.2.	Cursul de schimb și fluxurile de capital	21
4.2.3.	Moneda și creditul	23
5.	Structura și evoluția depozitelor în sistemul bancar	26
5.1.	Depozitele din sistemul bancar	26
5.1.1.	Numărul total de titulari de depozite	26
5.1.2.	Valoarea totală a depozitelor din sistemul bancar	27
5.1.2.1.	Valoarea totală a depozitelor persoanelor fizice.....	28
5.1.2.2.	Valoarea totală a depozitelor persoanelor juridice.....	28
5.2.	Depozitele la instituțiile de credit participante la schema de garantare a Fondului	29
5.2.1.	Numărul total de titulari de depozite la instituțiile de credit participante la Fond	29
5.2.2.	Valoarea totală a depozitelor la instituțiile de credit participante la Fond.....	30
5.2.2.1.	Valoarea totală a depozitelor persoanelor fizice.....	31
5.2.2.2.	Valoarea totală a depozitelor persoanelor juridice.....	32
6.	Depozitele garantate	33
6.1.	Numărul titularilor de depozite garantate	33
6.2.	Valoarea depozitelor garantate	34
6.2.1.	Evoluția depozitelor garantate ale persoanelor fizice	37
6.2.2.	Evoluția depozitelor garantate ale persoanelor juridice	38

7.	Distribuția depozitelor garantate ale persoanelor fizice din punct de vedere al valorii acestora.....	40
7.1.	Distribuția numărului deponenților garantați persoane fizice	40
7.2.	Distribuția depozitelor garantate ale persoanelor fizice din punct de vedere al valorii acestora	40
8.	Distribuția depozitelor garantate ale persoanelor juridice din punct de vedere al valorii acestora.....	42
8.1.	Distribuția numărului deponenților garantați persoane juridice	42
8.2.	Distribuția depozitelor garantate ale persoanelor juridice din punct de vedere al valorii acestora	42
9.	Valoarea depozitelor efectiv garantate pe tipuri de titulari	44
10.	Valoarea medie și gradul de concentrare a depozitelor	46
10.1.	Valoarea medie a depozitelor	46
10.2.	Valoarea medie a depozitelor garantate	47
10.3.	Gradul de concentrare a numărului de titulari de depozite garantate	47
10.4.	Gradul de concentrare a valorii depozitelor garantate	48
11.	Factorii de influență asupra economisirii	49
11.1.	Inflația	49
11.2.	Rata medie nominală a dobânzii bancare pasive	51
11.3.	Produsul Intern Brut	55
11.4.	Economisirea totală	58
11.5.	Creditul bancar neguvernamental	59
11.6.	Veniturile populației	61
12.	Concluzii	63
	Anexa 1 – Lista instituțiilor de credit participante la schema de garantare a depozitelor la 30 iunie 2009	65
	Anexa 2 – Lista depozitelor negarantate	66

1. Evoluții legislative, reglementări

Fondul, constituit după modelul european, a fost înființat ca persoană juridică de drept public și își desfășoară activitatea în baza Ordonanței Guvernului nr. 39/1996 privind înființarea și funcționarea Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar, republicată, cu modificările și completările ulterioare, fiind singura instituție de garantare a depozitelor din România și o componentă importantă a sistemului de asigurare a stabilității financiare.

La momentul apariției Fondului exista deja un cadru legal general cu privire la necesitatea înființării schemelor de garantare a depozitelor, respectiv Directiva 94/19/EC a Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene din 30 mai 1994 privind schemele de garantare a depozitelor, ale cărei cerințe au fost avute în vedere la stabilirea cadrului legal al schemei de garantare a depozitelor din România.

Pe fondul turbulențelor de pe piețele financiare externe, legislația europeană a suferit modificări importante care s-au concretizat prin apariția Directivei 2009/14/CE a Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene din 11 martie 2009 pentru modificarea Directivei 94/19/CE, în ceea ce privește plafonul de garantare și termenul de plată a compensațiilor.

În vederea transpunerii în legislația Fondului a modificărilor aduse de noua directivă europeană a fost emisă Ordonanța de urgență nr. 80/2009 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 39/1996, care a intrat în vigoare începând cu data de 30 iunie 2009.

Una din principalele modificări aduse de Ordonanța de urgență nr. 80/2009 a vizat majorarea de la 20.000 euro la 50.000 euro a plafonului de garantare și pentru depozitele garantate ale persoanelor juridice astfel încât, începând cu 30 iunie 2009, plafonul de garantare este de 50.000 euro atât pentru depozitele garantate ale persoanelor fizice, cât și pentru cele ale persoanelor juridice.

De asemenea, în ceea ce privește situațiile în care Fondul intervine prin plata de compensații ca urmare a indisponibilizării depozitelor la o instituție de credit participantă, față de cazul pronunțării unei hotărâri judecătorești de deschidere a procedurii falimentului, a mai fost introdusă o nouă situație când depozitele pot fi declarate indisponibile, și anume în baza constatării Băncii Naționale a României că instituția de credit în cauză nu este capabilă, din motive legate direct de situația sa financiară, să plătească, la cererea deponentului, depozitul deținut de acesta la respectiva instituție de credit și nu are perspective imediate de a putea să o facă.

În acest sens, s-a instituit și obligația instituțiilor de credit de a notifica Banca Națională a României, în termen de maxim două zile lucrătoare, asupra faptului că acestea s-ar afla în incapacitate de rambursare, la cererea clientului, a unui depozit datorat și exigibil. Totodată, este prevăzută și aplicarea de sancțiuni în cazul nerespectării acestor prevederi.

Banca Națională a României analizează dacă instituția de credit este în situația indisponibilizării depozitelor în termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la data de la care s-a

încredințat, pentru întâia oară, de incapacitatea instituției respective de a rambursa unui deponent, la solicitarea acestuia, un depozit datorat și exigibil și, în cazul în care se confirmă încadrarea instituției de credit în situația menționată, informează în aceeași zi atât instituția de credit în cauză, cât și Fondul referitor la constatarea faptului că depozitele au devenit indisponibile.

În termen de maxim 10 zile lucrătoare de la data indisponibilizării depozitelor Fondul stabilește data începerii plății compensațiilor, durata efectuării plăților și modalitatea de plată a compensațiilor și asigură publicarea în cel mai scurt timp a acestor informații pe website-ul Fondului și în cel puțin două ziare de circulație națională. Până la data de 31 decembrie 2010, termenul respectiv nu poate depăși 30 zile calendaristice de la data la care depozitele au devenit indisponibile.

Totodată, în noua reglementare, este prevăzută și obligația instituției de credit ale cărei depozite au devenit indisponibile, precum și a celei ce a fost mandatată pentru efectuarea plăților de compensații, de a publica informațiile menționate mai sus la sediul tuturor unităților teritoriale.

Instituțiile de credit ale căror depozite au devenit indisponibile sau, după caz, lichidatorul desemnat de instanță, au obligația de a transmite Fondului, în ziua imediat următoare constatării acestei situații, informații referitoare la deponenții garantați, depozitele garantate ale acestora, creanțele exigibile ale instituției de credit față de aceștia, precum și orice alte informații necesare determinării valorii compensației datorate fiecărui deponent garantat și întocmirii listei compensațiilor de plătit.

Pentru a se asigura aplicarea întocmai a acestor prevederi și încadrarea în termenele respective este prevăzută obligația pentru instituțiile de credit participante la Fond de a dispune de sisteme informatice adecvate, care să asigure existența în permanență a unei evidențe complete și exacte cuprinzând toate datele referitoare la deponenții garantați, depozitele garantate ale acestora, creanțele exigibile ale instituției de credit față de aceștia, precum și orice alte informații necesare determinării valorii compensației datorate fiecărui deponent garantat și întocmirii listei compensațiilor de plătit.

Având în vedere promptitudinea cu care schema de garantare a depozitelor trebuie să intervină pentru acordarea compensațiilor, a fost introdusă obligația ca Fondul să efectueze periodic teste cu privire la capacitatea propriilor sisteme de a asigura colectarea informațiilor necesare determinării compensațiilor de plată, verificarea și transmiterea lor către instituțiile de credit mandatate în termenele aplicabile potrivit prevederilor legale.

Din punctul de vedere al plății compensațiilor, un element de noutate îl reprezintă modul de determinare a nivelului compensației, luându-se în considerare numai valoarea creanțelor exigibile la data indisponibilizării depozitelor, față de întreaga valoare a creanței instituției de credit față de deponent, cum era prevăzut anterior în legea de funcționare a Fondului.

Până la data de 31 decembrie 2010, termenul pentru începerea plății compensațiilor nu poate depăși 3 luni de zile de la data la care depozitele au devenit indisponibile, acesta urmând să se reducă considerabil, la 20 de zile lucrătoare.

Instituțiile de credit participante la Fond sunt obligate să pună la dispoziția deponenților existenți și potențiali informații privind garantarea depozitelor, care să se refere cel puțin la următoarele:

- a) tipurile de depozite garantate, respectiv tipurile de depozite excluse de la plata compensațiilor-depозite negarantate;
- b) nivelul plafonului de garantare.

La cererea deponenților, instituțiile de credit au obligația de a furniza acestora și informații referitoare la:

- a) modul de calcul al compensației;
- b) documentele, condițiile și formalitățile ce trebuie îndeplinite pentru a beneficia de compensațiile plătite de către Fond.

Informațiile respective trebuie să fie disponibile la toate sediile instituțiilor de credit, iar prezentarea acestora trebuie să fie formulată clar, fluent și ușor de înțeles, fără pasaje echivoce, conform regulilor stabilite de Fond.

În cazul în care depozitul unui deponent nu se încadrează în categoria celor garantate, instituția de credit are obligația de a-l informa în mod expres cu privire la acest fapt.

De asemenea, potrivit recentelor modificări, în legea de funcționare a Fondului a fost introdusă prevederea expresă potrivit căreia depunătorii care consideră că nu li aplică corect prevederile referitoare la garantarea depozitelor pot depune contestații la Fond și, după caz, se pot adresa instanței.

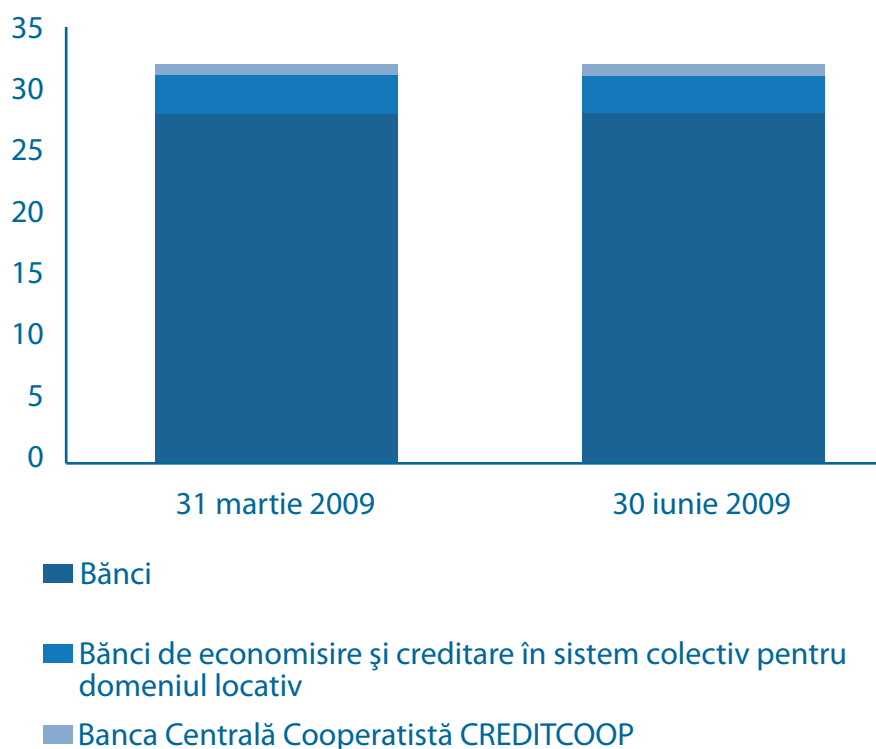
O altă prevedere nouă se referă la extinderea ariei de garantare a depozitelor prin includerea depozitelor aparținând Caselor de Ajutor Reciproc în categoria depozitelor garantate. În plus, au fost excluse din lista depozitelor negarantate depozitele persoanelor fizice și juridice, inclusiv entități fără personalitate juridică, care au obținut, pe bază individuală, rate de dobândă și concesiї financiare care au contribuit la agravarea situației financiare a instituției de credit.

2. Instituțiile de credit participante la schema de garantare a depozitelor

Participarea la schema de garantare a depozitelor din România este obligatorie pentru toate instituțiile de credit autorizate de către Banca Națională a României să primească depozite de la public. În calitate de instituții de credit membre ale schemei de garantare a depozitelor, acestea trebuie să participe la constituirea resurselor financiare ale Fondului prin plata de contribuții.

Începând cu 1 ianuarie 2007, sucursalele din România ale instituțiilor de credit străine cu sediul în celelalte state membre ale Uniunii Europene au ieșit din schema de garantare a Fondului, ca urmare a faptului că depozitele persoanelor fizice și persoanelor juridice la aceste sucursale sunt garantate de schema de garantare din țara în care își are sediul instituția de credit mamă. Astfel, având în vedere că în prezent în România funcționează doar sucursale ale instituțiilor de credit din Uniunea Europeană, la Fond participă actualmente numai instituții de credit persoane juridice române.

Grafic 2.1. Evoluția numărului instituțiilor de credit participante la schema de garantare a depozitelor

La data de 30 iunie 2009, numărul instituțiilor de credit participante la Fond a rămas același comparativ cu trimestrul I, respectiv 32 de instituții de credit¹, persoane juridice române, din care: 28 de bănci, 3 bănci de economisire și creditare în sistem colectiv pentru domeniul locativ și o organizație cooperatistă de credit, reprezentată prin Banca Centrală Cooperatistă CREDITCOOP (casa centrală și cooperativele de credit afiliate).

¹ Anexa nr. 1 – Lista instituțiilor de credit participante la schema de garantare a depozitelor la 30 iunie 2009

3. Contextul economic mondial

Potrivit raportului trimestrial "Global Prospects" din 2 iunie 2009, elaborat de CEBR (Centrul pentru cercetări economice și de afaceri), cele trei mari zone economice avansate (America de Nord, Europa și Japonia) vor contribui cu numai 49,4% la PIB global, în 2009, față de un procent care, între 1995 și 2004, a variat între 60 și 64%. Pe ansamblu, economia mondială se va contracta cu 1,4 % în acest an, primul declin de după 1946. "Ne așteptam ca acest lucru să se întâmple, dar nu chiar așa de repede", a declarat directorul executiv al CEBR, Douglas McWilliams. "Occidentul va trebui să înceapă să admită faptul că nu mai este dominant și nu se mai poate aștepta să-și impună punctul de vedere", a adăugat McWilliams.

Anterior, CEBR prognoza că procentul deținut de așa-numitele economii occidentale în economia mondială o să scadă sub 50% în anul 2015. În prezent, CEBR estimează că până în anul 2012 economiile occidentale vor mai deține numai 45% din economia mondială. Pe de altă parte, trebuie remarcat faptul că Germania a fost devansată de China care a devenit a treia economie a lumii, iar în septembrie 2008 a devansat Japonia, devenind cel mai mare deținător străin de obligațiuni guvernamentale americane. China, Rusia, Brazilia și India dețin împreună 41 % din rezervele valutare globale. Comparativ, cele mai industrializate state din lume (G7) produc împreună puțin mai mult petrol decât produce Arabia Saudită singură.

Aceste predicții scot în evidență atât dimensiunea politică a recesiunii, cât și o reconfigurare a zonelor cu potențial mare din punct de vedere al producției. În aceste condiții, economiile care au dominat finanțele mondiale după cel de al doilea război mondial încep să colaboreze din ce în ce mai mult cu China, Brazilia, India, Rusia și alte state emergente. Tranziția spre un nou tip de creștere economică a început deja să ia forma politică, în condițiile în care G20 tinde să eclipseze G7 sau G8, în calitate de forum principal pentru luarea de decizii cu impact global.

Contextul macroeconomic și financiar internațional a suferit schimbări majore în ultima perioadă. Amploarea și intensitatea crizei economico-financiare au fost mereu subevaluate de autoritățile din întreaga lume, sub influența incertitudinilor privind evoluțiile viitoare.

(A) Turbulențele financiare care au debutat pe plan internațional în 2007 s-au transformat în anul 2008 într-o criză fără precedent. Aceasta s-a intensificat din septembrie 2008, afectând sever creșterea economică mondială. Avansul economic pe plan internațional prognozat pentru anul 2008 de 3,2 % se estimează a fi înlocuit cu o scădere de 1,3 % în 2009 (FMT, WEO² aprilie 2009).

La început, criza a afectat în special țările dezvoltate. Aversiunea la risc din aceste țări s-a translatat însă rapid către zonele emergente. Europa Centrală și de Est (ECE) nu a fost ocolită. "Percepția piețelor" a început să conteze tot mai mult în dinamica aversiunii la risc și a cursurilor de schimb ale țărilor ECE. Regiunea a intrat într-o zonă de risc ridicat, iar contagiunea de la o țară la alta a crescut. Previziunile pentru această regiune sunt pesimiste: scăderile economice sunt generalizate, companiile dezinvestesc, iar șomajul se amplifică, deficitele de cont curent se ajustează, chiar brutal în unele cazuri, deficitele fiscale se majorează semnificativ. În aceste condiții, refacerea încrederii în perspectivele favorabile ale regiunii este esențială.

² World Economic Outlook - <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2009/01/>

Tabelul 1

Principalii indicatori macroeconomici ai țărilor din regiune

- % -

	2008							2009 (previziuni)						
	BG	LV	HU	PL	RO	HR	TR	BG	LV	HU	PL	RO	HR	TR
PIB	6	-4,6	0,5	4,8	7,1	2,4	1,1	-1,6	-13,1	-6,3	-1,4	-4	-3	-3,7
Formarea brută de capital fix	20,4	-13,2	-2,6	7,9	19,3	8,2	-4,6	-12,7	-24	-10,6	-6,2	-6,5	-7,5	-7,9
Somaj	5,6	7,5	7,8	7,1	5,8	8,4	9,4	7,3	15,7	9,5	9,9	8	9,6	13,1
Inflație	12	15,3	6	4,2	7,9	6,2	10,4	3,9	4,6	4,4	2,6	5,8	3,1	7,3
Deficit de cont curent/PIB	-24,8	-13,6	-8,4	-5,3	-12,3	-8	-5,7	-18,8	-1,5	-5	-4,7	-7,4	-5,9	-1,8
Datorie publică/PIB	14,1	19,5	73	47,1	13,6	32,2	39,5	16	34,1	80,8	53,6	18,2	34,6	42,7
Deficit fiscal/PIB	1,5	-4	-3,4	-3,9	-5,4	-2	-2,1	-0,5	-11,1	-3,4	-6,6	-5,1	-3,3	-4,6

Sursa: Comisia Europeană, previziunile de primăvară, mai 2009

Statele europene cu economii emergente riscă să nu revină prea curând, la ritmurile ridicate de dezvoltare și la nivelurile record de investiții anterioare crizei, a declarat șeful Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), Thomas Mirow, citat de Reuters. Mirow a avertizat, de asemenea, asupra subestimării crizei, în condițiile în care o nouă serie de efecte negative urmează să apară.

"Criza a început în sectorul financiar, apoi s-a propagat în economia reală. Fără îndoială, problemele financiare vor afecta, din nou, bilanțurile băncilor. Având în vedere intensitatea și răspândirea crizei, sunt șanse ca statele din regiune să nu revină la un ritm de dezvoltare care să depășească 10% sau la nivelurile record de investiții și finanțare disponibilă", a afirmat oficialul la o conferință organizată la Viena.

În opinia acestuia, creșterea accentuată a creditelor neperformante, numărul tot mai mare al companiilor intrate în imposibilitate de plată, problemele de pe piețele de capital și cele ale reformelor fiscale sunt motive de îngrijorare.

Mirow consideră că după depășirea crizei Europa emergentă ar trebui să se orienteze cu prioritate către o dezvoltare sustenabilă și de durată. El anticipează, totodată, că cererea pentru fondurile BERD va rămâne ridicată.

Economiile din Europa Centrală și de Est vor înregistra ritmuri negative de cca.5% în acest an, iar cele ale statelor din fosta Uniune Sovietică de cca. 5,8%, în condițiile în care volumul exporturilor către țările dezvoltate din vestul continentului scade, iar intrările de capital se reduc, potrivit estimărilor Fondului Monetar Internațional.

BERD anticipează că România, Rusia, Turcia și Ucraina vor fi afectate de recesiuni severe în acest an, Produsul Intern Brut putând să scadă cu valori cuprinse între 4% și 15%.

Băncile locale, în majoritate controlate și finanțate de instituții de credit din străinătate, au sprijinit explozia economică din perioada 2000-2008 cu lichidități atrase din state precum Austria.

"Deși riscul apariției unei crize sistemice în sectorul bancar din regiune a fost evitat, rămâne o prioritate asigurarea de capital adecvat băncilor. Va fi importantă recapitalizarea băncilor cu portofoliul afectat de criză, dar considerate, în general, sigure și stabile", a precizat Mirow.

Statele Europei emergente trebuie să restructureze datoriile companiilor și persoanelor fizice pentru a împiedica intrarea acestora în incapacitate de plată, relansând, în același timp, activitatea de creditare, astfel încât să se ofere sprijin și revenirii economice.

(B) Piețele de desfacere a exporturilor României sunt influențate negativ, iar firmele autohtone exportatoare au probleme în desfășurarea activității. Deprecierea importantă a monedei naționale care s-a manifestat începând cu toamna anului 2008 a fost un factor de ajustare care a temperat efectul negativ al dezechilibrelor externe, în special datoria pe termen scurt, deficitul balanței comerciale și deficitul de cont curent. Companiile exportatoare rămân importante pentru economie, deținând circa 10 % din creditele acordate (decembrie 2008) de sectorul bancar românesc și contribuind cu aproape 16 % la crearea valorii adăugate (iunie 2008). Până în trimestrul I 2009, activitatea de export a României a fost printre cele mai puțin afectate dintre țările din regiunea ECE.

(C) Accesul la finanțare a devenit mai dificil și mai scump deoarece: (i) reticența creditorilor internaționali de a furniza noi linii de finanțare a sporit semnificativ, (ii) guvernele din lumea întreagă au început să intre în competiție puternică cu sectorul privat pentru resurse, iar (iii) unele agenții de rating au înrăutățit percepția la risc pentru România. Companiile și instituțiile financiare românești au apelat consistent în 2008 la împrumutul extern: suma a fost de 13,7 miliarde euro (creșterea datoriei externe), aproximativ volumul creditului bancar intern nou acordat companiilor și populației în 2008.

Europa de Est a pierdut o parte importantă din aflurile de investiții directe destinate piețelor emergente și, cu toate că a profitat de pe urma unui apetit recent mai ridicat pentru risc, o recuperare fermă va întârzia, atâta vreme cât jucătorii importanți stau în așteptare. Companiile de monitorizare a fondurilor de investiții au observat o creștere a volumului investițiilor în țările dezvoltate, după ce piețele au atins un minim în martie 2009. Însă fondurile de investiții au părăsit Europa emergentă, din cauza temerilor investitorilor privind problemele din regiune.

Deși bursele din Europa Centrală și de Est au înregistrat creșteri de până la 50%, începând cu luna martie 2009, creșterea economică a fost marcată de fluctuații și de asumarea de riscuri pe termen scurt. "Având în vedere că investitorii sunt încă sceptici și se ghidează numai după informațiile sigure, care din păcate apar cu întârziere, creșterea economică în Europa centrală și de Est va întârzia", a spus Koon Chow, strateg în cadrul Barclays.

Fondurile din Europa Centrală și de Est s-au confruntat cu ieșiri de capital de la începutul anului, în total de 792 milioane dolari, mai ales în Cehia, Ungaria și Polonia. Amenințarea șocurilor sistemice a început să fie resimțită pe piața emergentă europeană, în contextul temerilor legate de deprecierile valurilor din statele Baltice.

"În ciuda îmbunătățirii apetitului global pentru riscuri, piețele din Europa Centrală și de Est continuă să pară ușor instabile", a anunțat Danske Bank într-o notă publicată în 1 iunie 2009. De asemenea, din cauza dependenței puternice de exporturi și împrumuturi străine, Polonia, Cehia și Ungaria au fost puse sub presiuni mai mari decât alte regiuni în fața încetinirii creșterii economice, creșterii ratei șomajului sau a deficitelor fiscale.

Marjele de profit au scăzut în toată regiunea, după o perioadă scurtă de creștere ce a urmat falimentului gigantului bancar american Lehman Brothers, piețele internaționale de credit suferind de o lipsă severă de lichidități.

Perioada de recuperare se va prelungi însă, având în vedere că deficitele bugetare ale statelor din Europa Centrală și de Est au depășit pragul de 3% din produsul intern brut, spulberând speranțele unei adoptări rapide a monedei unice, iar problemele guvernelor legate de refinanțare au îndepărtat investitorii.

"Cea mai mare problemă o reprezintă refinanțarea datoriilor. Acesta este principalul risc privind atragerea de noi investitori", a declarat Lars Christensen, analist al piețelor emergente la Danske Bank. "Momentan nu vedem prea mulți investitori dispuși să își asume riscuri pe termen lung", a adăugat acesta.

Evoluția cursurilor monedelor din regiune s-a stabilizat, după o perioadă de creșteri, condusă de zlotul polonez, care s-a apreciat cu 10% de la nivelul minim atins în februarie 2009. Cel mai recent sondaj Reuters, din 8 mai 2009, miza pe niveluri mai scăzute ale forintului ungar, coroanei cehești și leului românesc în următoarele trei luni, urmând apoi perioade de creștere în ultima perioadă a anului 2009. În ciuda faptului că regiunea va beneficia de o perioadă de calm aparent, rezultatele vor fi limitate atât timp cât jucătorii de amploare nu se vor implica și temerile legate de regiune se vor menține.

(D) Turbulențele financiare au determinat preocupări pe linia gestionării riscului de lichiditate. Totuși, apariția crizei economice mărește probabilitatea ca riscul de solvabilitate la nivelul companiilor să devină mai important decât cel de lichiditate. Stabilitatea financiară din România poate fi afectată prin contagiune din ambele direcții.

(D1) Riscul de lichiditate: Băncile centrale din țările de proveniență a capitalului bancar românesc au injectat sume importante în sistemele lor financiare în scopul reluării creditării și a funcționalității pieței monetare.

Aceste infuzii de capital au avut impact diferit asupra resurselor financiare ale filialelor băncilor românești: la unele s-au înregistrat creșteri de capitaluri proprii și pasive externe, în timp ce la altele situația a fost inversă. În aceste condiții, rolul fondurilor atrase de pe plan local tinde să devină tot mai important.

(D2) Riscul de solvabilitate: Criza economico-financiară se anticipează a genera pierderi importante la nivel mondial. Estimările FMI (GFSR³, aprilie 2009) arată că acestea ar putea totaliza circa 4 000 miliarde dolari, din care două treimi ar fi localizate la bănci. Diminuarea activității economice mondiale și concretizarea pierderilor vor genera prin contagiune implicații și asupra (I) sectorului bancar autohton și (II) economiei reale românești.

(I) Astfel, scăderea economică din țările de proveniență a capitalului bancar românesc va majora dificultățile debitorilor din aceste țări în a-și onora serviciul datoriei. Solvabilitatea băncilor-mamă va fi afectată, problemele astfel create adăugându-se celor de lichiditate. În consecință, nevoia de recapitalizare a băncilor-mamă va diminua resursele pe care acestea le-ar putea direcționa către filialele lor din străinătate. În acest context, angajamentul principalelor bănci străine de a-și menține expunerea față de România ar putea să reducă din riscul prezentat.

(II) Acționarii nerezidenți ai companiilor din România ar putea întâmpina dificultăți în a-și păstra la același nivel investițiile transfrontaliere. Ca efect, companiile autohtone deținute de străini ar putea înregistra o diminuare a finanțării provenind pe acest canal, ceea ce le poate afecta activitatea. Aceste companii dețin o pondere relativ importantă în totalul creditului bancar intern (aproape 15 %), în formarea valorii adăugate din economie și în datoria externă a României (peste 40 %, atât din datoria pe termen scurt, cât și din cea pe termen mediu și lung, martie 2009).

Măsurile întreprinse pe plan internațional pentru contracararea efectelor crizei

Răspunsul băncilor centrale și al guvernelor pentru contracararea efectelor actualei crize financiare a fost fără precedent. Politicile fiscale și monetare au devenit puternic expansive. Principalele măsuri adoptate de băncile centrale au fost:

- (i) relaxarea rapidă și semnificativă a dobânzilor de politică monetară;
- (ii) creșterea volumului și frecvenței operațiunilor pe piață pentru asigurarea lichidității;

³ Global Financial Stability Report - <http://www.imf.org/external/pubs/ft/gfsr/2009/01/>

(iii) extinderea bazei de garanții eligibile și a maturităților ofertei de lichiditate.

Cooperarea între principalele bănci centrale ale lumii a devenit tot mai strânsă, acțiunile de politică monetară fiind mai corelate, ca efect al unui mandat formal mai puternic în vederea asigurării stabilității financiare, prin măsuri de reorganizare a structurii de reglementare și supraveghere financiară.

Diminuarea marjei de manevră a politicii monetare a condus la acordarea unei importanțe sporite stimulentei fiscale, cu respectarea sustenabilității veniturilor bugetare viitoare. Măsurile luate de guverne au vizat fie susținerea sistemului bancar prin recapitalizări, garanții guvernamentale sau programe de preluare a activelor toxice, fie stimularea cererii agregate prin creșterea investițiilor guvernamentale, reducerea unor taxe și impozite, prin programe de stimulare a cererii agregate sau specifice, subvenții pentru angajatori etc. La nivelul țărilor OCDE⁴, valoarea stimulentei fiscale adoptate până în martie 2009, pentru perioada 2008-2010, reprezintă 3,4 % din PIB al acestui grup de țări (OCDE), conform *Fiscal packages across OCDE countries: Overview and country details, martie 2009*.

În pofida acestor eforturi, condițiile de creditare s-au menținut restrictive, iar cererea agregată și gradul de ocupare în multe țări au continuat să se deterioreze. Dificultățile companiilor nefinanciare de a obține finanțare, precum și contracția cererii pe fondul efectului de bilanț și de avere au avut consecințe negative asupra volumului producției.

Fondul Monetar Internațional a devenit tot mai implicat ca parte a soluției. Sprijinul financiar a început să fie acordat tot mai multor țări emergente, în special celor din Europa Centrală și de Est (Ungaria, Ucraina, Letonia, Polonia sau România).

Măsurile de politică monetară și fiscală au fost suplimentate și prin extinderea protecției deponenților. La nivelul UE au fost modificate reglementările privind sistemele de garantare a depozitelor : plafonul minim de garantare a crescut la 50 000 euro (urmând a ajunge la 100 000 euro până la sfârșitul anului 2010), coasigurarea a fost abandonată, iar termenul de plată a compensațiilor s-a redus. Tot la nivelul UE se află în curs de adoptare o propunere de revizuire a cerințelor de capital impuse băncilor, în sensul unei mai bune gestionări a expunerilor mari, a riscurilor de lichiditate, a riscului pentru produsele securitizate, precum și unei mai bune supravegheri a grupurilor bancare transfrontaliere și a unei calități îmbunătățite a capitalului bancar.

Președintele american Barack Obama a declarat în 10 iulie 2009, la sfârșitul summit-ului G8 de la Aquila, că lumea pare a evita colapsul economic, însă „o redresare completă este încă departe”. Liderii lumii au luat măsuri semnificative pentru a rezolva problemele economice, de mediu și de securitate la nivel mondial, a afirmat liderul de la Casa Albă. El a făcut referire la un „acord larg răspândit” conform căruia trebuie să fie continuate eforturile de a se relua creșterea economică și de a relansa funcționarea sistemului financiar cu reglementare îmbunătățită.

Comisia Europeană se așteaptă ca 13 dintre cele 16 state din Zona Euro să treacă în 2009 și 2010 peste limita de deficit. Pentru Germania, Bruxelles-ul a prognozat pentru anul viitor un deficit de 5,7%, pentru Franța 7%, 9,8% pentru Spania și 15,6% pentru Irlanda.

În plus, media nivelului de îndatorare din zona Euro va ajunge în 2010 la 83,8% din PIB. Comisarul european pentru afaceri economice și monetare Joaquín Almunia și Banca Centrală Europeană fac, de aceea, presiuni pentru revenirea la disciplina bugetară.

⁴ Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) este o organizație internațională a acelor națiuni dezvoltate care acceptă principiile democrației reprezentative și a economiei de piață liberă

Criza i-a determinat chiar și pe cei mai aprigi susținători ai disciplinei bugetare să înceapă să își pună întrebări legate de ansamblul de reglementări privind deficitul bugetar. Astfel, ministrul olandez al economiei, Wouter Bos, s-a întrebat dacă mai există un cadru de acțiune comun pentru pactul de stabilitate. În spatele acestei întrebări se ascunde, de fapt, recunoașterea faptului că, pentru multe state, întoarcerea la valori în limitele prevăzute de pact ar putea dura chiar și zece ani, dar o dezbatere legată de o reformare a pactului ar putea aduce daune ireparabile.

Miniștrii de finanțe ai țărilor UE s-au întâlnit în ultima perioadă pentru a analiza problemele legate de deficitele bugetare determinate de criză, apărând principial pactul de stabilitate. Totuși, mulți au argumentat că deficitele de criză au o caracteristică specială, singulară, raportată la un moment de criză fără precedent în istoria recentă a Uniunii. Ca urmare, aceste deficite ar trebui semnalate în mod distinct, iar obiectivul ar fi, ca toate statele să facă eforturi să își reducă deficitele structurale, respectiv acea parte a datoriei care nu este influențată direct de criză. În acest fel nu s-ar pune în pericol moneda și funcționarea pieței unice.

Ministrul francez al economiei, Christine Lagarde, a declarat pentru Financial Times Deutschland că, în contextul crizei financiare, criteriile de stabilitate convenite prin Tratatul de la Maastricht ar trebui relaxate și a cerut ca deficitele bugetare condiționate de criză să fie tratate diferit. "Ar trebui să ne gândim la o abordare diferită a datoriilor care se formează acum, din cauza crizei. Toate statele au deficite structurale, dar ca urmare a frânării creșterii economice se formează acum deficite determinate de crize, din moment ce multe state UE au cheltuit miliarde pentru pachetele de stimulare. Aceste deficite determinate de criză, care duc la creșterea nivelului datoriilor, ar trebui să fie tratate diferit".

Dacă această cerință a Franței se va impune în UE, atunci s-ar putea ca regulile privind deficitele și datoriile să fie schimbate în pactul de stabilitate al UE. Potrivit condițiilor de la Maastricht, statele trebuie să își mențină deficitele interne sub 3% și datoriile publice sub 60% din PIB. Dar, din cauza unor scutiri de taxe și pachete de susținere de miliarde de euro, deficitele explodează.

În fața dificultăților de reluare a creșterii economice, miniștrii de finanțe ai UE au considerat inevitabilă cerința Comisiei Europene și a Băncii Centrale Europene de a pune la punct o rapidă strategie de ieșire din politica de îndatorare și deficit, chiar dacă pe termen mediu există o posibilă revigorare a inflației. S-a argumentat că problema reducerii șomajului pare să fie prioritară, pentru a putea fi justificate eforturile bugetare de stimulare a cererii, exact eficiența deficitelor create. Ca urmare, s-a apreciat că cel mai devreme în septembrie 2009 se va vedea dacă pachetele fiscale de susținere a cererii au efecte în fiecare stat al UE în parte, și numai apoi trebuie elaborat un plan de renunțare la stimulente, cu condiția revenirii la o dinamică sustenabilă a veniturilor bugetare.

4. Efectele crizei financiare și politica monetară în România

4.1. Politica monetară

În cursul trimestrului II din 2009, ca efect al contracției economice neașteptat de severă pusă în evidență de datele statistice aferente trimestrului I din 2009 și perspectivei continuării reducerii presiunilor inflaționiste pe orizontul relevant pentru politica monetară, Banca Națională a României a recurs în luna iunie la o ajustare mai consistentă a gradului de restrictivitate a condițiilor monetare în sens larg; rata dobânzii de politică monetară a fost coborâtă cu 0,5 puncte procentuale (până la nivelul de 9,0 %), iar ratele rezervelor minime obligatorii (RMO) aferente pasivelor cu scadența reziduală mai mică de 2 ani în lei și respectiv în valută ale băncilor, au fost reduse cu 15, respectiv 35 %, începând cu perioada de aplicare 24 iulie – 23 august 2009. Scăderea dinamicii anuale a PIB din primul trimestru (-6,2 %) s-a datorat în exclusivitate reculului semnificativ al dinamicii cererii interne (-13,7 %), având ca principali determinanți declinul puternic al consumului privat, dar și variația negativă deosebit de amplă a stocurilor. Impactul acestora a fost, parțial, contrabalansat de creșterea semnificativă a contribuției pozitive aduse de exportul net la dinamica PIB, în condițiile în care deficitul extern a consemnat la rândul lui o ajustare mai rapidă față de cea proiectată anterior.

Reducerea succesivă a ratei dobânzii de politică monetară adoptată de Banca Națională a României în 2009 a avut ca principal argument stimularea economiei românești care a intrat în recesiune de la începutul anului 2009, ca efect al extinderii crizei financiare și economice globale.

Premisele și indiciile majore ale începerii contracției economice încă din primul trimestru și care s-au menținut și în trimestrul II, le-au reprezentat:

- (i) amplitudinea peste așteptări a scăderii dinamicii anuale a PIB în trimestrul IV 2008 și caracterul inerțial al acestei evoluții;
- (ii) înregistrarea unor dinamici negative în primele luni ale anului curent pentru unii indicatori relevanți ai cererii de consum și investiții, respectiv ai producției;
- (iii) accentuarea declinului activității economice în țările membre UE, cu impact negativ semnificativ asupra economiei naționale;
- (iv) continuarea înrăutățirii condițiilor de creditare, în special pe piața financiară internă;
- (v) creșterea mai rapidă a șomajului în primul trimestru al anului 2009.

În același timp, datele și informațiile economice apărute în cursul trimestrului II din 2009 au relevat posibilitatea ca dinamica negativă a PIB să continue să se accentueze și astfel să depășească, cel puțin în acest interval, nivelurile din proiecția pe termen mediu a evoluțiilor macroeconomice efectuată anterior de BNR (în luna mai 2009) și Guvernul României. Există mari incertitudini asupra dimensiunii acestei contracții, precum și a magnitudinii scăderii investițiilor și a consumului, dinamica celui din urmă continuând să resimtă puternicul efect inhibitor indus de accentuarea pesimismului și a nesiguranței populației privind perspectiva veniturilor, implicit capacitatea de onorare a serviciului datoriei contractate anterior.

Amplificarea dinamicii negative a principalelor componente ale cererii interne era sugerată de scăderea consemnată la începutul trimestrului II din 2009 de indicatorii evoluției cererii de consum și ai cererii de investiții (volumul cifrei de afaceri în comerțul cu amănuntul, volumul importurilor, valoarea lucrărilor de construcții), precum și de reducerea semnificativă a ritmului anual de creștere a salariului net real și de diminuarea volumului remiterilor din străinătate; acestora li s-au asociat accentuarea vizibilă a declinului dinamicii creditului acordat companiilor și prelungirea, în această perioadă, a tendinței de ameliorare a

economisirii bancare nete a populației, decurgând în principal din frânarea mai pregnantă a vitezei de creștere a creditelor acordate acestui sector.

Oferta de credite a continuat să fie constrânsă de sporirea prudenței băncilor în contextul așteptărilor pesimiste ale acestora privind condițiile economice și al accentuării riscului de selecție adversă, de consolidarea poziției nete deficitare a lichidității din sistemul bancar, precum și de restrângerea finanțării externe a băncilor comerciale.

Cererea de împrumuturi a populației a fost afectată de înrăutățirea perspectivei veniturilor proprii (pe fondul contracției activității economice – anticipată să continue pe termen scurt), precum și de menținerea la un nivel înalt a ratelor dobânzilor la creditele noi acordate acestui segment.

Toate categoriile de credite acordate persoanelor fizice au înregistrat scăderi mai accentuate ale ritmurilor medii lunare. Ajustarea a fost însă mai pregnantă pe segmentul împrumuturilor pentru consum, a căror dinamică reală medie a atins 11,6 % (fată de 20,8 % în trimestrul I din 2009), preponderent ca urmare a declinului ratei de creștere a componentei în lei (până la 2,0 %, cu 6,2 puncte procentuale sub media trimestrului I din 2009).

Analiza creditelor noi cu această destinație sugerează faptul că scăderea s-a datorat în principal comprimării volumului contractelor de credite de consum – destinate, cel mai probabil, achiziției de bunuri de valoare relativ ridicată (*big ticket items*) –, împrumuturile *overdraft* (îndreptate mai degrabă înspre asigurarea necesităților curente) menținându-se în acest interval pe un trend ascendent.

O scădere de proporții mai reduse a consemnat media dinamicii anuale a creditelor pentru locuințe (la 25,1 %, cu 8,2 puncte procentuale sub media trimestrului I din 2009); variația anuală a acestora a înregistrat chiar o creștere de 2,7 puncte procentuale în luna mai 2009 (până la 26,5 %), posibil ca urmare a impulsului dat de potențiala relaxare a unora dintre criteriile de acordare a acestor împrumuturi, dar și ca efect al probabilei extinderi a practicii de reeșalonare a creditelor.

În ceea ce privește dinamica medie a plasamentelor totale în bănci ale populației, s-au menținut ritmuri ridicate pe ansamblul trimestrului II din 2009, situându-se însă sub nivelul înregistrat în trimestrul I din 2009, ca urmare a influenței reducerii veniturilor din salarii și a remiterilor din străinătate, precum și a menținerii presiunii exercitate de serviciul datoriei. Similar lunilor trecute, populația și-a reorientat plasamentele dinspre depozitele overnight înspre cele la termen, pe fondul creșterii relative a randamentelor oferite de cele din urmă; dinamica depozitelor pe termen foarte scurt a coborât astfel la valori pronunțat negative (-16,3, respectiv -20,9 % în aprilie, respectiv mai). În schimb, viteza medie de creștere anuală a depozitelor la termen sub doi ani ale persoanelor fizice a continuat să se mărească (41,2 %), preponderent pe seama dinamizării componentei în lei (47,1 %, cu 18 puncte procentuale peste media trimestrului I din 2009); analiza structurii celei din urmă evidențiază continuarea creșterii preferinței pentru plasamentele pe termene de două-trei luni, ponderea acestora în totalul depozitelor la termen în lei majorându-se la 49,4 %, în detrimentul depozitelor pe o lună, dar și al celor pe scadențe mai mari.

BNR a continuat să acționeze cu prudență asupra reducerii ratei dobânzii de politică monetară, în condițiile în care, similar perioadei anterioare, era de așteptat ca în pofida adâncirii peste așteptări a deviației negative a PIB de la nivelul său potențial, dezinflația să fie încă frânată de manifestarea caracterului persistent al inflației de bază și de inerția anticipațiilor inflaționiste. În favoarea unei abordări prudente a pledat și menținerea riscului de destabilizare a cursului de schimb, în eventualitatea revenirii temporare la cote înalte a aversiunii față de risc pe plan global sau regional, cu toate că în perioada recentă s-au manifestat o refacere graduală a apetitului pentru risc al investitorilor și o ameliorare a percepției acestora asupra economiilor din regiune și asupra economiei românești.

Influențe favorabile au fost exercitate și de continuarea reducerii deficitului de cont curent în prima parte a anului și de încheierea acordului multilateral de finanțare externă cu FMI, UE și alte instituții financiare internaționale, ce a fost urmată la scurt timp de reconfirmarea angajamentului băncilor-mamă, de a lua toate măsurile necesare pentru susținerea subsidiarelor din România; toate acestea au concurat la temperarea semnificativă a volatilității cursului de schimb leu/euro, în special începând din a doua parte a trimestrului II din 2009. Inclusiv din această perspectivă, gestionarea de către BNR a condițiilor lichidității a avut în vedere continuarea procesului de convergență a randamentelor tranzacțiilor de pe segmentul interbancar cu rata dobânzii de politică monetară; prin asigurarea funcționării fluente a pieței monetare interbancare, banca centrală a urmărit să capaciteze rolul de semnal al ratei dobânzii BNR și să creeze premisele corectării în perspectivă a nivelurilor distorsionate la care se plasau ratele dobânzilor practicate de băncile comerciale în relațiile cu clienții. În acest scop, BNR a modificat maniera de derulare a principalelor operațiuni de piață destinate injectiei de lichiditate. Începând din a doua jumătate a lunii aprilie 2009, acestea au fost reprezentate într-o proporție crescândă de operațiuni *repo* efectuate prin licitație la rată fixă a dobânzii (de politică monetară), pe scadența de o lună, în cadrul cărora volumele de lichiditate licate de bănci au fost alocate integral. Schimbarea a avut ca efect reducerea treptată a randamentelor/cotațiilor pe scadențe mai lungi ale pieței monetare interbancare, implicit apropierea acestora de rata dobânzii de politică monetară. Pe fondul consolidării poziției de creditor a băncii centrale în raport cu sistemul bancar, volumul mediu net al operațiunilor de injectie monetară s-a majorat în trimestrul II 2009 cu 55,6 % față de trimestrul I din 2009. Sporadic, banca centrală a drenat surplusurile de lichiditate formate temporar, prin operațiuni *reverse repo* și prin atragerea de depozite, precum și prin intermediul facilității de depozit.

În iunie 2009 Banca Națională a României a decis să reducă ratele rezervelor minime obligatorii aplicabile resurselor atrase de bănci cu scadență reziduală mai mică de doi ani, astfel: de la 18 la 15 %, în cazul pasivelor în lei, respectiv de la 40 la 35 %, în cazul pasivelor în valută; măsura intrând în vigoare începând cu perioada 24 iulie – 23 august 2009. Aceasta are ca scop îmbunătățirea condițiilor lichidității în lei și în valută, continuarea armonizării mecanismului rezervelor minime obligatorii cu standardele în materie ale BCE (Băncii Centrale Europene), precum și sprijinirea unui proces sustenabil de creditare în economia românească.

4.2. Piețe financiare și evoluții monetare

Randamentele pieței monetare interbancare – inclusiv cele pe termene mai lungi – s-au apropiat de rata dobânzii de politică monetară în trimestrul II 2009, iar volatilitatea cursului de schimb leu/euro s-a redus. Lichiditatea din economie a continuat să-și diminueze dinamica anuală, pe fondul accentuării declinului ratei de creștere a creditului acordat sectorului privat.

4.2.1. Ratele dobânzilor

În trimestrul II din 2009, ratele dobânzilor pieței monetare interbancare și-au continuat tendința de scădere, stabilizându-se în apropierea ratei dobânzii de politică monetară. Receptând reducerea acesteia, precum și efectul schimbării de către BNR a manierei de gestionare a lichidității, media trimestrială a ratelor dobânzilor interbancare a consemnat un declin mai accentuat, coborând față de intervalul anterior cu 3,1 puncte procentuale, până la valoarea de 9,6 %.

Ratele dobânzilor overnight au evoluat în linie cu rata dobânzii de politică monetară pe parcursul perioadei analizate, repoziționarea lor în concordanță cu nivelul acesteia fiind

vizibilă încă de la finele trimestrului precedent. În condițiile în care BNR a urmărit să asigure în mod sistematic echilibrul condițiilor lichidității, furnizând necesarul de rezerve prin intermediul operațiunilor *repo*, randamentele interbancare pe termen foarte scurt și-au redus substanțial variabilitatea, până la un nivel minim al ultimelor patru trimestre. O creștere relativ mai însemnată a acestora a fost consemnată doar în ultima săptămână din aprilie 2009, sub impactul contracționist cu caracter sezonier al operațiunilor în contul Trezoreriei statului; în schimb, la finele perioadelor de constituire a rezervelor minime obligatorii (RMO) încheiate pe parcursul trimestrului, aceste randamente au consemnat mișcări temporare descendente, ca urmare a formării unor surplusuri de lichiditate cu caracter tranzitoriu.

Cotațiile ROBOR aferente scadențelor mai lungi (1M-12M) au continuat să înregistreze valori relativ înalte până în ultima parte a lunii aprilie 2009, intrând însă apoi într-un proces de ajustare către niveluri compatibile cu rata dobânzii de politică monetară.

Principalii factori determinanți ai acestuia au fost inițierea în prima lună a trimestrului II din 2009 și, ulterior, derularea cu consecvență de către BNR a operațiunilor *repo* prin licitație. În consecință, media ratelor ROBOR (1M-12M) a scăzut în iunie 2009 cu 4,6 puncte procentuale față de ultima lună a trimestrului precedent; diminuări superioare mediei au fost consemnate pe scadențele 1M (-5,2 puncte procentuale), respectiv 3M (-4,8 puncte procentuale).

Ratele *forward* implicite (calculate pornind de la cotațiile medii din iunie 2009) au consemnat de asemenea o coborâre substanțială; potrivit acestora, se anticipează scăderea ratei ROBOR la 3M la niveluri de 10,8 % la sfârșitul trimestrului III din 2009 și 10,2 % în decembrie 2009 (ambele fiind inferioare cu peste 3 puncte procentuale valorilor corespondente determinate în luna martie 2009).

Ratele dobânzilor titlurilor de stat au continuat la rândul lor să scadă în trimestrul II din 2009, randamentele maxime acceptate de Ministerul Finanțelor Publice reducându-se până la 11,25 % pentru aproape toate categoriile de înregistrări. Volumul titlurilor de stat emise în cel de-al doilea trimestru din 2009 a fost de 20,4 miliarde lei, similar atât volumului anunțat, cât și celui emis în trimestrul anterior; acesta a continuat să fie constituit în cea mai mare parte din titluri pe termen scurt, ca urmare a preferinței instituțiilor de credit pentru acest tip de plasamente.

Rulajul trimestrial al pieței secundare a titlurilor de stat (exclusiv BNR) a crescut cu aproximativ 13 % comparativ cu trimestrul precedent, situându-se la un nivel de 6,6 miliarde lei, tranzacțiile fiind în marea majoritate ireversibile. Cele mai tranzacționate au fost titlurile cu scadența reziduală sub 1 an, al căror randament a avut o tendință descrescătoare pe parcursul trimestrului, situându-se la valori medii de aproximativ 10,6 % (în scădere cu circa 1 punct procentual față de trimestrul anterior).

Pe fondul accentuării tendinței descendente a randamentelor interbancare, ratele medii ale dobânzilor la creditele și depozitele noi, la termen, pe total sector neguvernamental au scăzut în perioada martie-iunie 2009. Ajustările au fost însă mixte din perspectiva celor două sectoare de beneficiari. Astfel, pe segmentul societăților nefinanciare, ratele medii ale dobânzilor au preluat aproape integral declinul cotațiilor ROBOR: randamentul mediu al depozitelor noi la termen s-a redus cu 3,82 puncte procentuale (până la 13,3%), iar rata medie a dobânzii pentru creditele noi s-a diminuat cu 3,12 puncte procentuale (până la 17,56%). În schimb, pe sectorul populației, ratele medii ale dobânzilor au consemnat o rigiditate relativ ridicată, explicată în cazul depozitelor noi de prelungirea competiției acerbe dintre instituțiile de credit pentru atragerea de resurse în monedă națională, respectiv în cazul creditelor, de continuarea deteriorării percepției băncilor asupra riscului asociat acestui segment de clientelă (reflectată în creșterea marjelor de risc). Astfel, randamentul mediu al depozitelor la termen constituite de persoanele fizice în intervalul analizat s-a redus cu numai

1,33 puncte procentuale (până la 14,98%), iar costul mediu cu dobânda aferentă creditelor noi ale populației s-a majorat cu 1,06 puncte procentuale (până la 19,69 % în mai).

4.2.2. Cursul de schimb și fluxurile de capital

Pe ansamblul trimestrului II din 2009 leul a consemnat o ușoară apreciere în raport cu euro, în condițiile în care inversarea de traiectorie consemnată de rata de schimb în cursul lunii aprilie 2009 a fost succedată de o relativă stabilizare a acesteia, reflectând, în principal, oscilațiile minime ale apetitului global pentru risc. Totodată, gradul de corelare a evoluției cursului de schimb al leului cu cea a ratelor de schimb ale principalelor monede din regiune a crescut, iar variațiile zilnice ale acestuia s-au redus.

În intervalul aprilie-iunie 2009, leul s-a apreciat față de euro cu 1,5 % în termeni nominali și cu 2,1 % în termeni reali (comparativ cu o depreciere de 8,6 % și, respectiv, 6,2 % în trimestrul I din 2009); aprecierea leului a fost sensibil mai amplă în raport cu dolarul – 8,2 % în termeni nominali și 8,9 % în termeni reali, în condițiile în care valoarea monedei americane a scăzut semnificativ față de euro. Din perspectiva variației anuale medii a cursului de schimb consemnate în trimestrul II din 2009, leul și-a diminuat ușor deprecierea nominală atât în raport cu euro (12,9 %), cât și față de dolarul SUA (24,1 %).

În prima parte a lunii aprilie 2009, cursul de schimb leu/euro și-a accelerat ușor mișcarea descendentă amorsată în martie 2009, pe fondul continuării refacerii apetitului pentru risc al investitorilor financiari și al ameliorării sentimentului față de piețele emergente, inclusiv ca urmare a deciziei G-20 de majorare a fondurilor alocate FMI. Un impact pozitiv asupra evoluției leului a avut și publicarea datelor privind balanța de plăți, care au relevat diminuarea peste așteptări a deficitului contului curent în luna februarie 2009. Sensul de evoluție a ratei de schimb a leului s-a inversat însă temporar la mijlocul lunii aprilie 2009, în principal datorită:

- (i) avertizărilor agenției de evaluare Fitch privind accentuarea recesiunii economice în țările est-europene în 2009;
- (ii) reducerilor de rating operate în cazul Lituaniei, Letoniei și României;
- (iii) publicării prognozelor FMI privind creșterea necesarului de finanțare al țărilor emergente în anul 2009.

Efectul acestor factori asupra pieței financiare interne a fost, totuși, modest, el fiind contracarați ulterior de impactul creșterii, față de media trimestrului anterior, a volumului intrărilor de capital de natura împrumuturilor financiare și a depozitelor. Inclusiv pe acest fond, soldul tranzacțiilor clienților nerezidenți a redevenit – pentru prima dată în ultimele cinci luni – pozitiv, iar deficitul pieței valutare interbancare s-a redus la minimum ultimelor nouă luni, leul consemnând astfel în aprilie 2009 prima apreciere nominală în raport cu euro din ultimele opt luni (2,1 %).

Traectoria ușor descrescătoare pe care a revenit cursul de schimb al leului s-a prelungit și în prima parte a lunii mai 2009, aceasta nefiind perturbată vizibil de amplitudinea peste așteptări a scăderii ratei dobânzii de politică monetară decisă de Banca Națională a României în data de 6 mai 2009; tendința a fost, în schimb, susținută de anunțul privind aprobarea acordului *stand-by* cu România de către FMI și de continuarea restrângerii deficitului balanței comerciale relevată de datele statistice apărute în acest interval.

Ulterior, rata de schimb a leului a resimțit, alături de cursurile principalelor monede din regiune, impactul înrăutățirii temporare a sentimentului pieței internaționale, ca urmare a anunțurilor referitoare la:

- (i) revizuirea în scădere a estimărilor Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) privind evoluția economiilor unor țări est-europene în anul 2009, inclusiv România;
- (ii) reducerea producției industriale în zona euro și înrăutățirea așteptărilor privind evoluția pe termen scurt a acesteia;

(iii) modificarea de către agenția de evaluare financiară *Standard&Poor's* a perspectivei de țară a Marii Britanii la „negativ” și temerile – înfirmate ulterior – privind o posibilă retrogradare similară a perspectivei SUA.

Acest impact a fost însă atenuat de semnalul pozitiv dat de reafirmarea angajamentului luat în data de 26 martie 2009 de principalele bănci străine de a-și menține expunerile globale față de piața românească. În plus, vânzările nete de devize ale clienților nerezidenți au atins în luna mai 2009 cea mai mare valoare din ultimele treisprezece luni, deficitul pieței valutare interbancare coborând la valoarea minimă a anului. În aceste condiții, moneda națională a continuat să consemneze, pe ansamblul lunii mai 2009, o ușoară apreciere în raport cu euro; totodată, variațiile zilnice ale ratei de schimb leu/euro s-au diminuat, iar gradul de corelare a evoluției acesteia cu cea a cursurilor de schimb ale principalelor monede din regiune a sporit.

În luna iunie, cursul de schimb leu/euro a continuat să se plaseze pe un trend ușor crescător, în condițiile relativei înrăutățiri a percepției asupra regiunii, determinată de:

- (i) zvonurile privind eventuala devalorizare a monedei naționale a Letoniei;
- (ii) performanțele economice sub așteptări ale zonei euro, însoțite de revizuirea în sens nefavorabil de către Banca Centrală Europeană (BCE) a previziunilor privind perspectiva acesteia în anul 2009;
- (iii) semnalele negative transmise de o serie de rapoarte și analize, inclusiv raportul de stabilitate al BCE, care au evidențiat riscul unor evoluții nefavorabile pe termen scurt ale sectorului bancar european.

Cu toate că, sub impactul pozitiv exercitat de unele evoluții din regiune, cursul de schimb leu/euro s-a re poziționat spre sfârșitul intervalului pe o pantă ușor descendentă, în termeni nominali, moneda națională s-a depreciat în luna iunie cu 1 % în raport cu euro.

4.2.3. Moneda și creditul

Moneda

În trimestrul II din 2009, viteza de creștere a masei monetare (M3) a scăzut până la cel mai mic nivel din ultimii șapte ani (estimat de noi la cca. 6,6 %), evoluția reflectând, în principal, accentuarea deteriorării activității economice și continuarea dezintermedierii financiare pe plan intern și global. Panta descendentă a variației anuale a acestui agregat monetar s-a atenuat însă comparativ cu perioadele anterioare, datorită impulsului dat de sporirea în luna mai 2009 a injectiilor efectuate din contul Trezoreriei statului.

Analiza structurii masei monetare relevă continuarea procesului de realocare a activelor monetare dinspre depozitele *overnight* spre cele la termen. În aceste condiții, pentru prima oară în ultimii trei ani și jumătate, soldul depozitelor *overnight* s-a redus, indiferent de moneda în care au fost constituite. Și numerarul în circulație a continuat să-și tempereze creșterea, nivelul atins de variația sa procentuală fiind cel mai mic din ultimii opt ani.

Ca urmare, soldul M1 s-a redus continuu, situându-se, pentru prima oară în ultimii doi ani, la mai puțin de jumătate din valoarea M3 (45,7 %, ca medie a perioadei); evoluția a reflectat declinul rapid al cererii de bani pentru tranzacții curente și posibila sporire a cererii de bani ca activ financiar, în condițiile înrăutățirii situației financiare curente precum și ale creșterii costului de oportunitate al deținerii de active monetare cu grad ridicat de lichiditate. Pe acest fond, dinamica depozitelor la termen sub doi ani a înregistrat un nou record absolut, în principal pe seama evoluției ascendente a plasamentelor populației (în lei și în valută).

Viteza de creștere a depozitelor totale incluse în masa monetară a continuat însă să se diminueze atât în cazul populației, cât și al companiilor. Decelerarea a fost mai pronunțată la nivelul depozitelor companiilor; astfel, rata de creștere a componentei în lei a acestora și-a mărit valoarea negativă, iar cea aferentă componentei în valută s-a înjumătățit. Printre

determinanții acestor evoluții s-au numărat contracția cererii de consum și de investiții, slăbirea creditării, scăderea volumului investițiilor directe ale nerezidenților și dispariția efectului generat de unele privatizări punctuale.

În schimb, ritmul de creștere a depozitelor populației incluse în M3 și-a atenuat panta descrescătoare, cel mai probabil datorită scăderii consumului, dar și alocării în favoarea populației a unor sume din surse bugetare, care au contracarat parțial efectul reducerii dinamicii veniturilor salariale și al diminuării substanțiale a remiterilor din străinătate.

În aceste condiții, ritmul de creștere a depozitelor în lei din M3 ale populației a stagnat, iar cel al depunerilor în valută s-a diminuat semnificativ; totuși, populația a continuat să dețină mai mult de jumătate din depozitele în valută ale rezidenților. Structura pe monede a M3 a rămas astfel neschimbată, depozitele în devize reprezentând, în medie, 32,3 % din masa monetară.

O evoluție diferită a avut componenta reprezentată de unitățile fondurilor de piață monetară, a căror viteză de creștere s-a accelerat vertiginos, ponderea acestor instrumente financiare în M3 rămânând însă foarte redusă (0,4 % în luna mai 2009); evoluția are ca potențială explicație reorientarea – posibil conjuncturală – a anumitor categorii de clienți dinspre alte categorii de active (monetare sau nemonetare), stimulată, printre altele, de randamentele înalte oferite de aceste plasamente.

Din perspectiva contrapartidelor masei monetare, creditul acordat sectorului privat a reprezentat și în această perioadă principalul determinant al încetinirii creșterii M3, în timp ce creditul net al administrației publice centrale a contribuit la amplificarea lichidității din economie. Un efect contracționist asupra M3 au mai avut accentuarea scăderii activelor externe nete ale sectorului bancar și respectiv ușoara majorare a dinamicii pasivelor financiare pe termen lung (inclusiv conturile de capital).

Creditul

În intervalul martie-iunie 2009, ritmul de creștere a creditului acordat sectorului privat s-a redus, înjumătățindu-se față de perioada precedentă și coborând astfel la nivelul minim al ultimilor șapte ani și jumătate. Scăderea dinamicii a continuat să caracterizeze atât componenta în lei, cât și cea în valută, aceasta menținându-se mai pronunțată în cazul celei dintâi. Structura creditului acordat sectorului privat a rămas însă nemodificată, cca. 60% din acesta fiind reprezentat, ca medie a perioadei, de componenta în devize.

Atât oferta, cât și cererea de credite au continuat să fie influențate preponderent de factorii inhibitori. Din punct de vedere al ofertei, se remarcă creșterea prudenței instituțiilor de credit, evidențiată prin menținerea restrictivității standardelor și a termenilor de creditare, scăderea ponderii creditelor fără garanții în totalul creditelor noi ale populației, precum și majorarea volumului titlurilor de stat deținute de instituțiile de credit.

Cererea de împrumuturi a continuat să fie afectată de:

- (i) deteriorarea situației economice și a așteptărilor privind evoluția viitoare a veniturilor;
- (ii) plasarea costurilor creditelor noi la niveluri înalte;
- (iii) menținerea accesului sectorului nebankar la împrumuturile din străinătate.

Decelerarea de ritm a fost mai puternică pe segmentul firmelor; dinamicile anuale ale creditelor în lei și în valută ale acestor entități s-au diminuat consecvent, cea dintâi ajungând chiar să înregistreze, în luna mai 2009, prima valoare negativă din ultimii opt ani. În schimb, încetinirea ritmului de creștere a împrumuturilor populației nu a fost generalizată. În luna mai 2009, creditele destinate locuințelor și-au majorat viteza de creștere anuală pe seama reaccelerării împrumuturilor în lei și a stagnării creditelor în valută, după unsprezece și respectiv cincisprezece luni consecutive de scădere; este posibil ca această evoluție să fi fost

susținută și de aplicarea noilor reglementări privind împrumuturile garantate cu proprietăți imobiliare de bună calitate ale persoanelor fizice. În aceste condiții, ponderea medie a creditelor acordate populației în totalul creditului sectorului privat a ajuns să o egaleze, în premieră, pe cea a companiilor.

Datele privind fluxurile lunare ale împrumuturilor noi acordate relevă însă o ușoară ameliorare a procesului de creditare în acest interval; volumul creditelor noi acordate populației a fost superior celui din trimestrul I din 2009 (deși s-a menținut de circa 4 ori mai mic decât în urmă cu un an), iar cel al creditelor noi ale companiilor a depășit nivelurile din ultimele trei trimestre, în condițiile în care sectoare precum serviciile și industria au înregistrat, în lunile martie 2009 și respectiv aprilie 2009, niveluri sporite ale fluxurilor de credite. Pe lângă sporirea necesarului de finanțare curentă a firmelor, determinată de scăderea resurselor proprii, la baza acestor evoluții s-a aflat probabil și extinderea practicii de reeșalonare a creditelor, reflectând preocuparea instituțiilor de credit pentru evitarea deteriorării severe a calității portofoliilor. Volumul creditelor noi s-a menținut însă sub cel al rambursărilor, soldurile împrumuturilor populației și ale companiilor înregistrând astfel reduceri lunare consecutive.

Creditul net acordat sectorului public central a exercitat în continuare un efect stimulativ asupra M3, ce s-a manifestat în principal prin intermediul creșterii portofoliului de titluri de stat al instituțiilor de credit; astfel, ponderea medie a acestor plasamente în totalul activelor băncilor comerciale a consemnat maximul ultimilor cinci ani și jumătate. O influență similară asupra creșterii masei monetare, resimțită însă mai puternic la finele perioadei, a avut și accentuarea scăderii depozitelor administrației publice centrale.

5. Structura și evoluția depozitelor în sistemul bancar

5.1. Depozitele din sistemul bancar

În accepțiunea legii de funcționare a Fondului, depozitul reprezintă “orice sold creditor, inclusiv dobânda datorată, rezultat din fonduri aflate într-un cont sau din situații tranzitorii derivând din operațiuni bancare curente și pe care instituția de credit trebuie să îl ramburseze, potrivit condițiilor legale și contractuale aplicabile, precum și orice obligație a instituției de credit evidențiată printr-un titlu de creanță emis de aceasta, cu excepția obligațiunilor prevăzute la alin. (6) al art. 159 din Regulamentul nr. 15/2004 privind autorizarea și funcționarea societăților de administrare a investițiilor, a organismelor de plasament colectiv și a depozitarilor, aprobat prin Ordinul Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare nr. 67/2004, cu modificările ulterioare”.

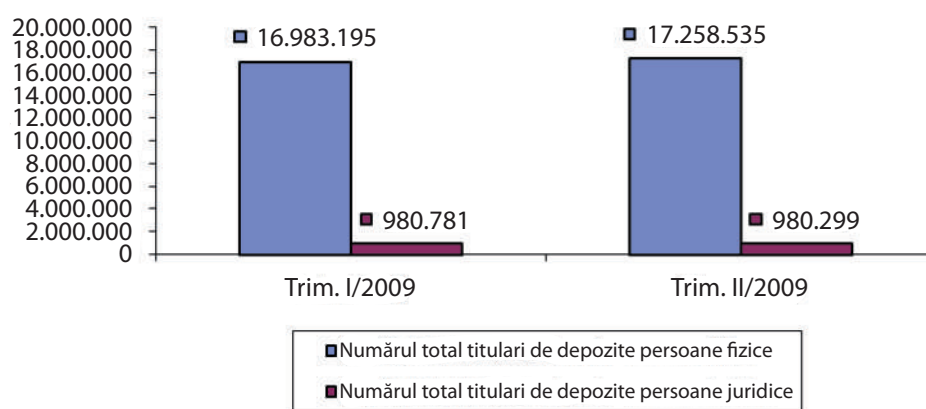
5.1.1. Numărul total de titulari de depozite

Numărul total de titulari de depozite din sistemul bancar românesc⁵ la sfârșitul celui de-al II-lea trimestru al anului 2009 era de 18.238.834 persoane, din care 17.258.535 deponenți persoane fizice și 980.299 deponenți persoane juridice.

Astfel, din numărul total al deponenților din sistemul bancar românesc, cea mai mare pondere o are numărul deponenților persoane fizice, respectiv 94,63 % la 30 iunie 2009.

În trimestrul al II-lea al anului 2009, numărul total al deponenților a crescut cu 1,53% față de primul trimestru al anului 2009, evoluție explicată prin creșterea, în aceeași perioadă, a numărului deponenților persoane fizice cu 1,62 %.

Grafic 5.1. Evoluția numărului de titulari persoane fizice și juridice din sistemul bancar românesc

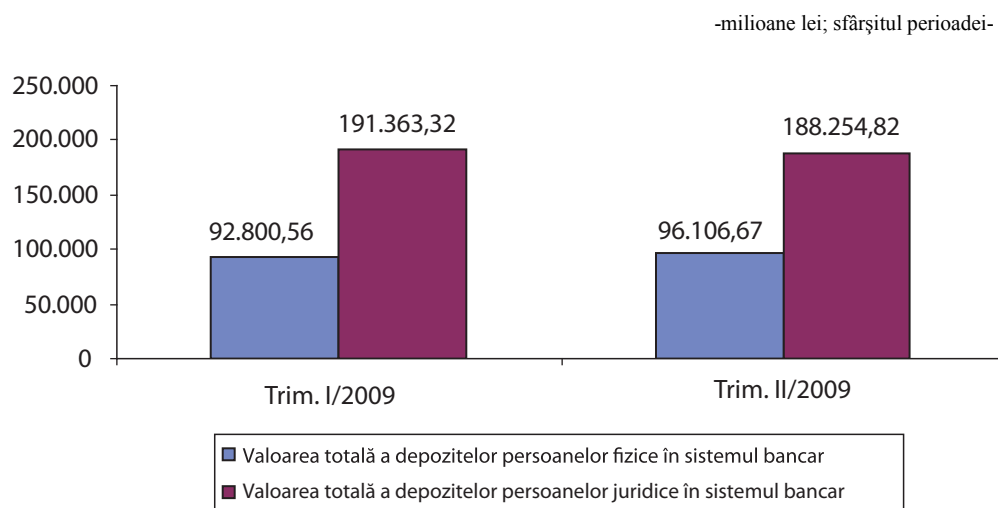

⁵ Se au în vedere atât instituțiile de credit persoane juridice române, care au obligația legală de a participa la Fond, cât și sucursalele instituțiilor de credit străine cu sediul în alte state membre. Acestea din urmă nu mai sunt membre ale Fondului începând cu data de 1 ianuarie 2007, data aderării României la Uniunea Europeană, fiind incluse în schemele de garantare a depozitelor din țările de origine.

5.1.2. Valoarea totală a depozitelor din sistemul bancar

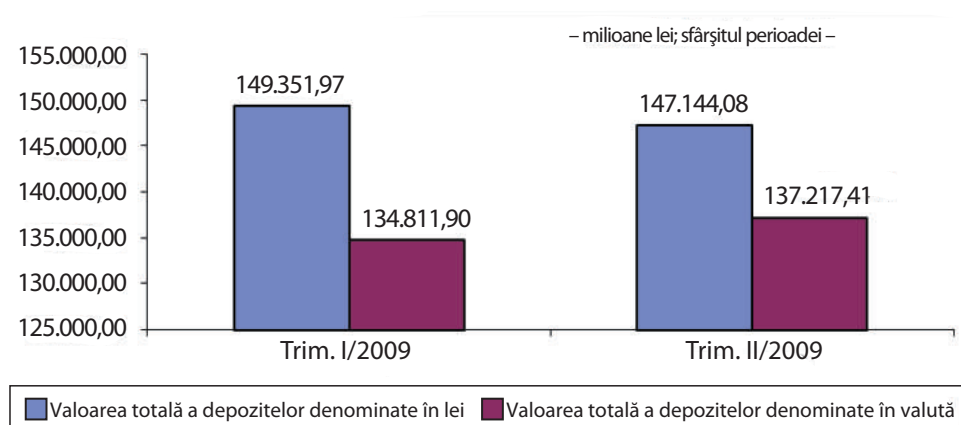
Valoarea totală a depozitelor în sistemul bancar a cunoscut o creștere de 0,07 % la 30 iunie 2009 față de 31 martie 2009, de la 284.163,88 milioane lei până la 284.361,49 milioane lei. Această stagnare a creșterii valorii totale a depozitelor se înregistrează pe fondul adâncirii crizei economice.

Grafic 5.2. Evoluția valorii totale a depozitelor în sistemul bancar

La 30 iunie 2009, valoarea totală a depozitelor în lei a ajuns la 147.144,08 milioane lei, în timp ce, la aceeași dată, depozitele în valută însumau 137.217,41 milioane lei.

Grafic 5.3. Dinamica valorii nominale a depozitelor pe monede de denominare

Comparând evoluțiile depozitelor pe monede la sfârșitul celui de-al II-lea trimestru al anului 2009, se evidențiază diferențe între cele două categorii de depozite; astfel valoarea totală a depozitelor în lei a scăzut, în timp ce valoarea depozitelor în valută a crescut (-1,48% variația trimestrială a depozitelor în lei față de +1,78 % variația trimestrială a depozitelor în valută).

Evoluțiile respective au influențat și structura depozitelor pe monede, diferența între ponderile celor două categorii de depozite micșorându-se față de perioada anterioară. Astfel,

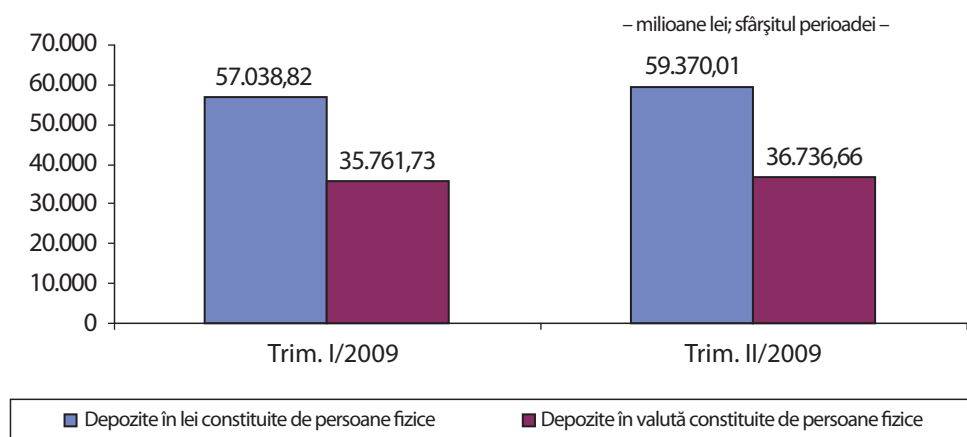
s-a ajuns ca ponderea depozitelor în lei să fie de 51,75% față de 52,56% în trimestrul anterior.

5.1.2.1. Valoarea totală a depozitelor persoanelor fizice

Valoarea depozitelor persoanelor fizice la finele trimestrului II al anului 2009 era de **96.106,67** milioane lei, înregistrând o tendință ascendentă cu o variație de +3,56% față de primul trimestru al anului 2009. Valoarea depozitelor în moneda națională s-a ridicat la 59.370,01 milioane lei, în creștere cu 4,09 % față de sfârșitul primelor trei luni, iar cea a depozitelor în valută la 36.736,66 echivalent milioane lei, cu o creștere mai lentă de 2,73% .

La 30 iunie 2009, ponderea depozitelor în lei ale persoanelor fizice în totalul depozitelor persoanelor fizice (61,78%) este în ușoară creștere față de cea înregistrată la finele primului trimestru (61,46%).

Grafic 5.4. Dinamica structurii depozitelor persoanelor fizice, pe monede de denominare

5.1.2.2. Valoarea totală a depozitelor persoanelor juridice

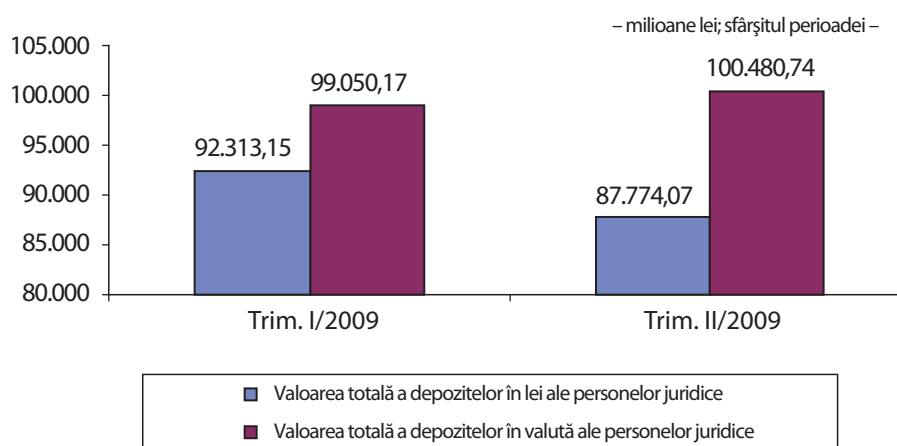
Valoarea depozitelor persoanelor juridice la data de 30 iunie 2009 se cifra la **188.254,82** milioane lei, din care **87.774,07** milioane lei valoarea depozitelor în moneda națională și **100.480,75** echivalent milioane lei valoarea depozitelor în valută.

Raportat la finele primului trimestru al anului 2009, în trimestrul al II-lea se înregistrează o scădere de 1,62% la totalul depozitelor persoanelor juridice, variația trimestrială fiind de -4,92 % pentru depozitele în lei și +1,44 % pentru cele în valută.

Ca urmare a ritmurilor diferite de scădere ale depozitelor în lei și de creștere ale celor în valută ale persoanelor juridice, ecartul între valorile acestora s-a majorat în trimestrul II 2009 față de primele trei luni ale anului, ceea ce a condus și la ușoara majorare a ponderii depozitelor în valută (53,37%) în detrimentul celei a depozitelor în lei (46,63%).

Mai jos este prezentată evoluția valorii depozitelor persoanelor juridice pe monede de denominare.

Grafic 5.5. Dinamica structurii depozitelor persoanelor juridice, pe monede de denominare

5.2. Depozitele la instituțiile de credit participante la schema de garantare a Fondului

5.2.1. Numărul total de titulari de depozite la instituțiile de credit participante la Fond

Numărul total de titulari de depozite la instituțiile de credit participante la Fond la sfârșitul celui de-al II-lea trimestru al anului 2009 era de 17.553.106 persoane, din care 16.606.086 deponenți persoane fizice și 947.020 deponenți persoane juridice.

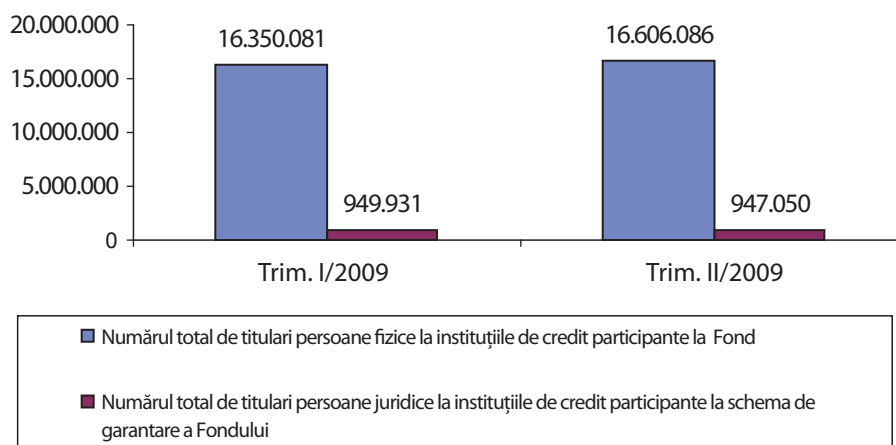
Față de numărul total al deponenților din sistemul bancar la sfârșitul primelor șase luni ale anului 2009, 96,24 % dintre aceștia erau concentrați la instituțiile de credit participante la Fond, pondere aproximativ egală cu cea înregistrată la finele primului trimestru al anului.

Din numărul total al deponenților la instituțiile de credit participante la Fond, ponderea covârșitoare o are numărul persoanelor fizice, mai precis 94,60% la 30 iunie 2009, valoare aproximativ egală cu cea înregistrată la sfârșitul trimestrului I 2009 (94,51%).

În cel de-al II-lea trimestru al anului 2009, numărul total al deponenților la instituțiile de credit participante la Fond a crescut cu 1,46 % față de trimestrul I al anului 2009, evoluție legată direct de creșterea cu 1,57% a numărului deponenților persoane fizice, în aceeași perioadă.

Evoluția numărului deponenților persoane fizice și juridice este prezentată grafic mai jos.

Grafic 5.6. Dinamica numărului de titulari persoane fizice și persoane juridice

5.2.2. Valoarea totală a depozitelor la instituțiile de credit participante la Fond

Valoarea totală a depozitelor la instituțiile de credit participante la schema de garantare a Fondului se cifra la data de 30 iunie 2009 la **269.017,36** milioane lei.

La 30 iunie 2009, valoarea totală a depozitelor la instituțiile de credit participante la Fond reprezenta 94,60% din valoarea totală a depozitelor din sistemul bancar românesc.

Față de trimestrul I al anului 2009, în trimestrul II s-a înregistrat aproape o stagnare a creșterii valorii totale a depozitelor la instituțiile de credit participante la Fond, ritmul înregistrat fiind de +0,16%.

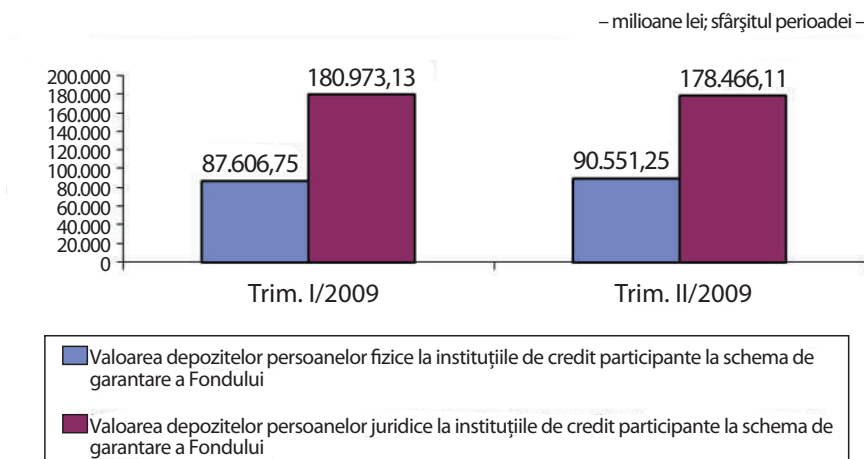
La 30 iunie 2009, valoarea totală a depozitelor în lei la instituțiile de credit participante la Fond a ajuns la 137.911,51 milioane lei, iar cea a depozitelor în valută la 131.105,85 milioane lei.

Față de valoarea depozitelor în valută, cea a depozitelor în lei a avut o dinamică negativă, variația trimestrială fiind de -1,47% în cazul depozitelor în lei și de +1,94% în cazul depozitelor în valută.

Valoarea depozitelor în lei continuă să fie preponderentă în cadrul valorii totale a depozitelor (51,26%), fiind în ușoară scădere față de 31 martie 2009 (52,12%).

Analizând pe categorii de deponenți, valoarea totală a depozitelor persoanelor juridice deține în continuare ponderea majoritară, deși valoarea acesteia s-a diminuat cu 1,04 puncte procentuale față de 31 martie 2009 în favoarea depozitelor persoanelor fizice, care au ajuns la o pondere de 33,66% în valoarea totală a depozitelor la instituțiile de credit participante la Fond.

Grafic 5.7. Evoluția valorii totale a depozitelor la instituțiile de credit participante la Fond

5.2.2.1. Valoarea totală a depozitelor persoanelor fizice

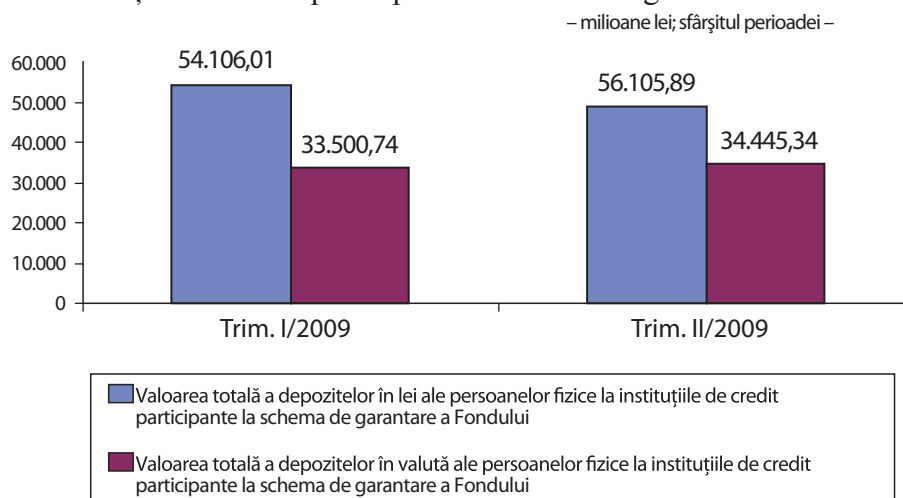
Valoarea totală a depozitelor persoanelor fizice la instituțiile de credit participante la schema de garantare a Fondului la finele celui de-al II-lea trimestru al anului 2009 era de **90.551,25** milioane lei, din care 56.105,90 milioane lei valoarea depozitelor în moneda națională și 34.445,35 echivalent milioane lei valoarea depozitelor în valută.

La 30 iunie 2009, ponderea depozitelor în lei ale persoanelor fizice în totalul depozitelor persoanelor fizice la instituțiile de credit participante la Fond se ridică la 61,96 %, pondere ușor mărită comparativ cu cea de la sfârșitul primului trimestru al anului 2009 (61,76%).

Ritmul trimestrial de creștere a depozitelor persoanelor fizice la instituțiile de credit participante la Fond față de primul trimestru al anului 2009 a fost de 3,36 %.

Analiza evoluției depozitelor persoanelor fizice pe monede de denominare reflectă o evoluție ascendentă atât pentru depozitele în lei (+3,70%), cât și pentru cele în valută, creșterea pentru acestea din urmă fiind mai lentă (+2,82%).

Grafic 5.8. Dinamica valorii depozitelor în lei și valută ale persoanelor fizice la instituțiile de credit participante la schema de garantare a Fondului

5.2.2.2. Valoarea totală a depozitelor persoanelor juridice

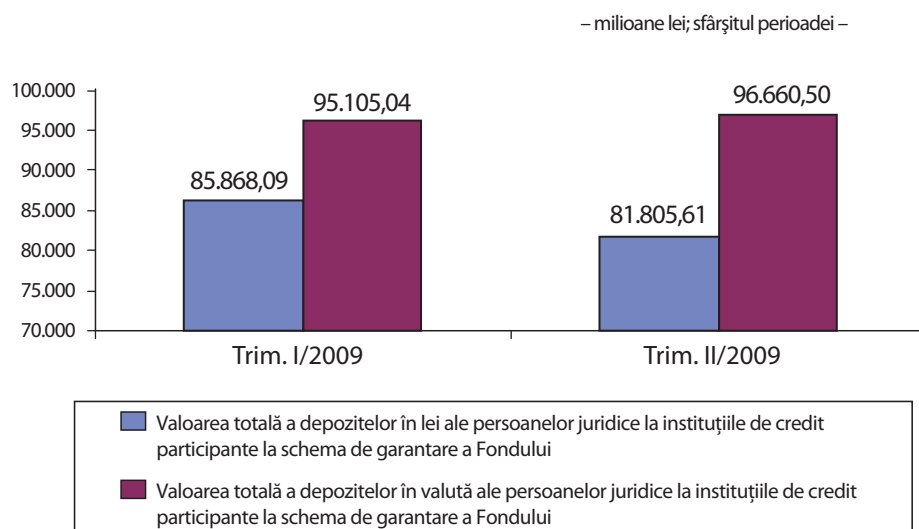
La 30 iunie 2009, valoarea totală a depozitelor persoanelor juridice la instituțiile de credit participante la schema de garantare a Fondului era de 178.466,11 milioane lei, din care 81.805,61 milioane lei depozite în moneda națională și 96.660,50 echivalent milioane lei valoarea depozitelor în valută.

Valoarea totală a depozitelor persoanelor juridice la instituțiile de credit participante la Fond deține cea mai mare pondere în valoarea totală a depozitelor la instituțiile de credit participante la Fond, respectiv 66,34%, valoare mai mică cu circa 1 punct procentual față de cea înregistrată la sfârșitul primului trimestru al anului 2009.

Pe fondul crizei economice pe care o traversăm, au fost înregistrate scăderi ale valorii totale a depozitelor persoanelor juridice de -1,39 % în trimestrul II 2009. Analiza evoluției pe monede a depozitelor persoanelor juridice indică diminuarea depozitelor în lei cu o variație trimestrială de -4,73 % în trimestrul II 2009, în timp ce valoarea depozitelor în valută s-a mărit cu 1,64 % în perioada analizată.

Ca o consecință a evoluțiilor diferite pe monede de denominare, ponderea valorii depozitelor în valută ale persoanelor juridice în totalul depozitelor persoanelor juridice la instituțiile de credit participante la Fond a crescut de la 52,55% în trimestrul I 2009 la 54,16 % la 30 iunie 2009.

Grafic 5.9. Dinamica valorii depozitelor în lei și valută ale persoanelor juridice la instituțiile de credit participante la schema de garantare a Fondului

6. Depozitele garantate

Depozitul garantat este definit ca fiind orice depozit aflat în evidența instituției de credit, care nu se încadrează în categoriile prevăzute în Lista depozitelor negarantate, *anexă* la Ordonanța Guvernului nr. 39/1996, republicată, cu modificările și completările ulterioare și aferent căruia Fondul asigură plata compensației.

Garantarea depozitelor aflate în sistemul bancar reprezintă un stimulent important de încurajare a acestei forme de economisire.

De aceea, analizarea comportamentului de economisire sub forma depozitelor bancare este de natură să ofere atât un model explicativ, cât și sugestii de politică monetară pentru a asigura o circulație eficientă a economisirii spre investiții și pentru a realiza, în consecință, premisele echilibrului macroeconomic intern pe piața economiei reale.

6.1. Numărul titularilor de depozite garantate

Numărul total de titulari de depozite garantate era de **17.444.238** persoane, la **30 iunie 2009** și se prezintă astfel:

- **persoane fizice, 16.567.156**, reprezentând **94,97%** din numărul total al titularilor de depozite garantate,
din care:

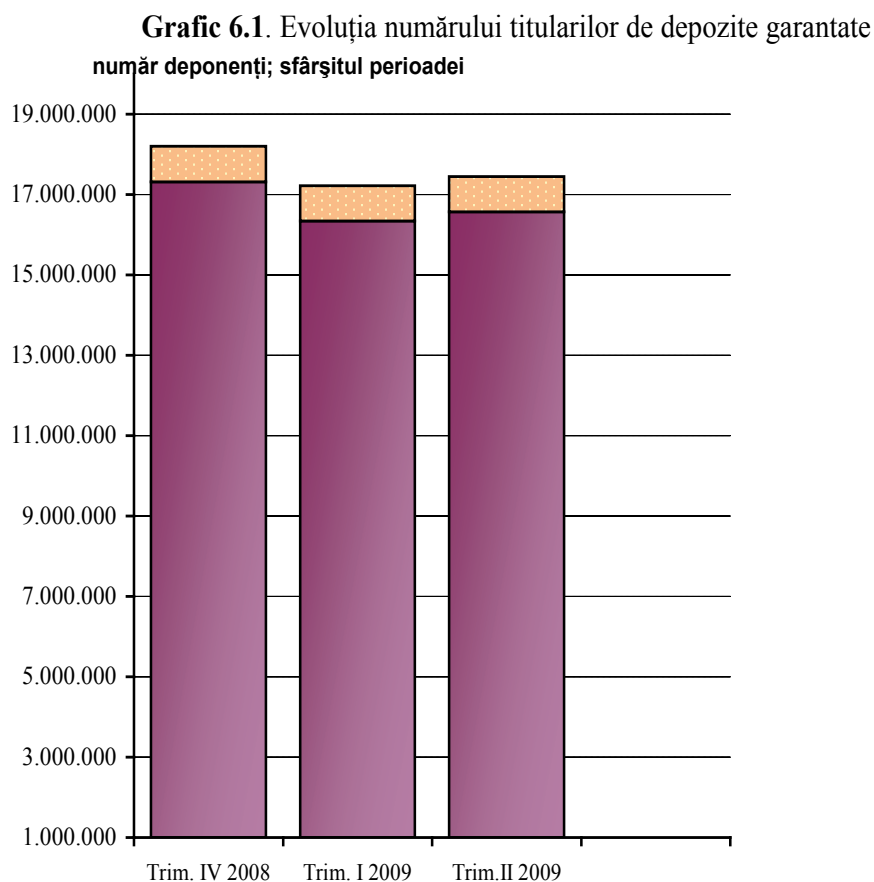
- titulari depozite în cadrul plafonului 16.525.844, reprezentând 99,75 %
- titulari depozite peste plafon 41.312, reprezentând 0,25 %

- **persoane juridice, 877.082**, reprezentând **5,03%** din numărul total al titularilor de depozite garantate,
din care:

- titulari depozite în cadrul plafonului 857.873, reprezentând 97,81 %
- titulari depozite peste plafon 19.209, reprezentând 2,19 %

Numărul titularilor de depozite garantate la 30 iunie 2009 a crescut cu 221.595 deponenți, de la 17.222.643 la 17.444.238, respectiv cu 1,29% față de **trimestrul I 2009** iar față de **sfârșitul anului 2008** a scăzut cu 4,16%.

În structura titularilor de depozite garantate, deponenții garantați **persoane fizice** dețineau ponderea majoritară, respectiv **94,97%**, față de ponderea deținută de deponenții garantați **persoane juridice** de **5,03%**.

După cum s-a prezentat în capitolul anterior, în expresie nominală, în trimestrul al II-lea 2009 **numărul total de titulari de depozite** a fost de **17.553.106**, din care 94,60% era reprezentat de persoane fizice.

Astfel, la 30 iunie 2009, **numărul deponenților garantați persoane fizice** reprezenta peste **99,77%** din numărul total al titularilor de depozite persoane fizice, în timp ce, în cazul **persoanelor juridice**, erau garantați **92,61%** dintre deponenți. Această situație este explicabilă dacă avem în vedere că aproape toți deponenții persoane fizice sunt garantați, în timp ce din categoria deponenților persoane juridice există o serie de excluderi de la garantare.

6.2. Valoarea depozitelor garantate

Analiza trimestrială oferă informații suplimentare sugestive privind tendințele în ceea ce privește valoarea depozitelor garantate.

Valoarea totală a depozitelor la instituțiile de credit participante la schema de garantare, la **30 iunie 2009** a fost de 269.017,36 mil. lei, cu **0,2%** mai mare față de **trimestrul I 2009**, când valoarea era de 268.579,88 mil. lei și cu **5,0%** mai mare față de **trimestrul IV 2008**.

La sfârșitul trimestrului II 2009 ponderea depozitelor garantate reprezenta **45,95%** în total depozite la instituțiile de credit participante.

Astfel, comparând trimestrul II 2009 cu trimestrul I 2009 și trimestrul IV 2008, situația valorii depozitelor garantate se prezintă după cum urmează:

În expresie nominală, valoarea depozitelor garantate a ajuns, la sfârșitul trimestrului II 2009 la 123.625,27 mil. lei, cu 3,08% mai mare decât în trimestrul I 2009, când valoarea era de 119.925,58 mil. lei, respectiv cu 8,61% mai mare față de finele anului 2008, când valoarea depozitelor garantate era de 113.828,18 mil. lei.

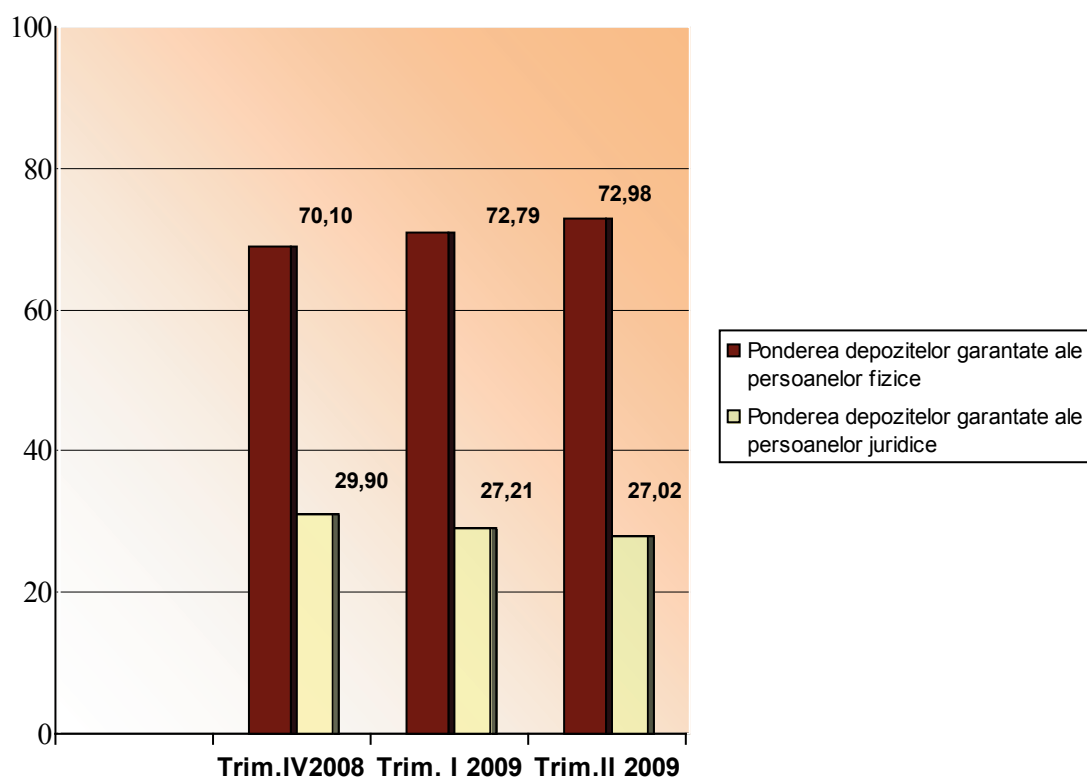
Din totalul depozitelor garantate la 30 iunie 2009, 72,98% aparțineau persoanelor fizice, pondere ușor în creștere față de trimestrul I 2009 (+ 0,20 p.p.) și cu 2,9 p.p. mai mare față de trimestrul IV 2008.

În structură, depozitele garantate la 30 iunie 2009 se prezintă astfel:

- **depozite persoane fizice și persoane juridice**
 - depozite ale **persoanelor fizice** 90.227,07 mil. lei, reprezentând 72,98% din valoarea totală a depozitelor garantate.
 - depozite ale **persoanelor juridice** 33.398,20 mil. lei, reprezentând 27,02% din valoarea totală a depozitelor garantate.
- **depozite în cadrul plafonului și peste plafon**
 - depozite **în cadrul** plafonului de garantare 72.584,01 mil. lei reprezentând 58,71% din total depozite garantate.
 - depozite **peste** plafonul de garantare 51.041,26 mil. lei reprezentând 41,29% din total depozite garantate.

Ponderea depozitelor garantate ale persoanelor fizice și ale persoanelor juridice în totalul depozitelor garantate în trimestrul II 2009, comparativ cu trimestrul I 2009 și cu trimestrul IV 2008, este prezentată în figura următoare.

Grafic 6.2. Evoluția ponderilor depozitelor garantate ale persoanelor fizice și juridice în totalul depozitelor garantate

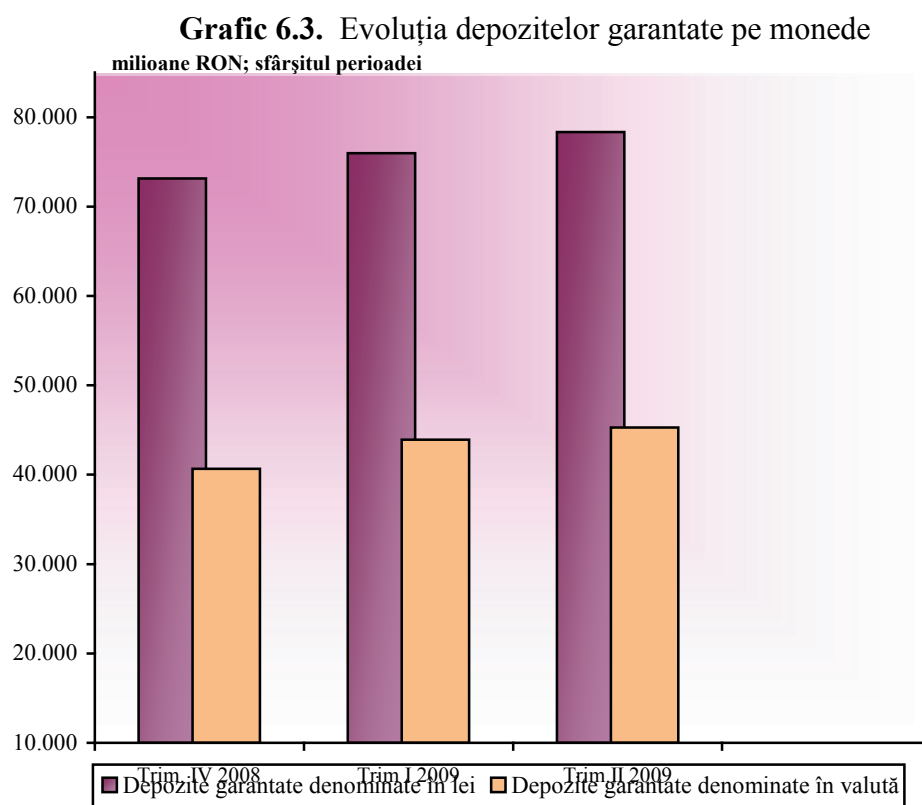
Din punct de vedere al monedei de denominare, depozitele garantate denumite **în lei** au ponderea cea mai importantă (**63,38%**) în totalul depozitelor garantate la sfârșitul **trimestrului II 2009**, însumând 78.354,45 mil. lei.

Depozitele garantate denumite **în valută** la sfârșitul **trimestrului II 2009** reprezentau **36,62%** în totalul depozitelor garantate, respectiv **45.270,82** mil.lei.

Față de **trimestrul I 2009** depozitele garantate denumite **în lei** au înregistrat o **creștere cu 3,11%** în timp ce depozitele garantate denumite **în valută** s-au majorat cu **3,04%**. Comparativ cu **trimestrul IV 2008** depozitele garantate denumite **în lei** au înregistrat o **creștere cu 7,10%** în timp ce depozitele garantate denumite **în valută** s-au majorat cu **11,32%**.

Ponderea depozitelor garantate denuminate în **lei** în totalul depozitelor garantate a crescut în trimestrul II 2009 cu 0,01 puncte procentuale față de trimestrul I 2009.

Ponderea depozitelor garantate în **valută** în totalul depozitelor garantate a scăzut în trimestrul II 2009 cu 0,01 puncte procentuale față de trimestrul I 2009.

6.2.1. Evoluția depozitelor garantate ale persoanelor fizice

La nivelul **trimestrului II 2009**, valoarea depozitelor garantate ale persoanelor fizice a crescut cu **3,36%** comparativ cu trimestrul I 2009 iar față de **trimestrul IV 2008** valoarea depozitelor garantate ale persoanelor fizice a crescut cu **13,06%**, depozite alimentate de economiile populației.

În structură, **depozitele garantate ale persoanelor fizice** se prezintă astfel:

- **în cadrul plafonului/peste plafon**
 - depozite **în cadrul** plafonului
de garantare 65.551.401,0 mii lei, reprezentând 72,65 % din total
 - depozite **peste** plafonul
de garantare 24.675.674,2 mii lei, reprezentând 27,35 % din total

- **în lei/ în valută**

- depozite **în lei**: 55.991.744,5 mii lei, reprezentând 62,06 % din total
- depozite **în valută**: 34.235.330,6 mii lei, reprezentând 37,94 % din total

Evoluția pe monede de denominare ne indică faptul că depozitele garantate ale persoanelor fizice în **lei** au crescut în trimestrul II 2009, cu **3,73%** comparativ cu **trimestrul I 2009**, în timp ce depozitele în valută au crescut cu **2,76%** față de **trimestrul I 2009**.

După aproape șase luni în care băncile s-au luptat pentru atragerea de depozite de la populație, ceea ce s-a văzut în creșterea dobânzilor, remunerația mai bună nu a reușit să stimuleze semnificativ economisirea și astfel creșterea depozitelor a fost modestă.

Spre comparație, în lunile de vară din 2008 creșterile fuseseră apropiate de zero, în condițiile în care în mod tradițional perioada este caracterizată de un apetit mai mare pentru consum decât pentru economisire.

Ponderea depozitelor **în lei** ale persoanelor fizice a înregistrat o **creștere** în trimestrul II 2009 cu 0,22 puncte procentuale comparativ cu trimestrul I 2009.

Ponderea depozitelor **în valută** a **scăzut**, în mod corespunzător, în trimestrul II 2009 cu 0,22 puncte procentuale față de trimestrul I 2009.

6.2.2. Evoluția depozitelor garantate ale persoanelor juridice

Depozitele **persoanelor juridice** garantate de Fond însumau la 30 iunie 2009, **33.398,20** mil. lei, reprezentând 27,02% din valoarea depozitelor garantate.

În dinamică, valoarea depozitelor garantate ale **persoanelor juridice** a înregistrat o creștere cu **2,34%** în **trimestrul II 2009** față de **trimestrul I 2009** când însumau **32.633,60** mil. lei, iar față de **trimestrul IV 2008** valoarea depozitelor garantate ale **persoanelor juridice** a **scăzut** cu **1,84%** când însumau **34.025,47** mil. lei.

Spre comparație, în **trimestrul II 2009** depozitele garantate ale persoanelor juridice în **lei** au încetinit la o creștere de doar **1,58%**, iar depozitele garantate ale persoanelor juridice în **valută** au crescut cu **3,92%** comparativ cu trimestrul I 2009.

Astfel, companiile și-au redus sumele economisite, în condițiile în care au fost nevoite să își folosească propriile fonduri, nemaiavănd acces la finanțări bancare la costurile din perioadele anterioare.

În structură, **depozitele garantate ale persoanelor juridice** se prezintă astfel:

- **în cadrul plafonului/peste plafon**

- depozite **în cadrul** plafonului de garantare 7.032.607,2 mii lei, reprezentând 21,06%
- depozite **peste** plafonul de garantare 26.365.591,7 mii lei, reprezentând 78,94%

- **în lei/ în valută**

- depozite în **lei**: 22.362.711,6 mii lei, reprezentând 66,96 %
- depozite în **valută**: 11.035.487,2 mii lei, reprezentând 33,04 %

Ponderea depozitelor **în lei** ale **persoanelor juridice** a scăzut, în trimestrul II 2009, cu 0,5 puncte procentuale față de trimestrul I 2009.

Ponderea depozitelor **în valută** a crescut, în mod corespunzător, în trimestrul II 2009 cu 0,5 puncte procentuale față de trimestrul I 2009.

7. Distribuția depozitelor garantate ale persoanelor fizice din punct de vedere al valorii acestora

7.1. Distribuția numărului deponenților garantați persoane fizice

Numărul de deponenți garantați persoane fizice în cadrul plafonului de garantare, respectiv **50.000 euro** la 30 iunie 2009, avea o pondere covârșitoare de 99,75 %, respectiv **16.525.844** titulari persoane fizice, din totalul titularilor de depozite garantate de **16.567.156** titulari persoane fizice, ca urmare a majorării plafonului de garantare la persoanele fizice la 50.000 euro per deponent garantat începând cu 15 octombrie 2008.

În trimestrul II 2009 comparativ cu trimestrul I 2009, numărul de deponenți garantați persoane fizice în cadrul plafonului de garantare a crescut cu **224.346** deponenți, de la 16.301.498 la 16.525.844, respectiv cu 1,38%.

Depozitele între **50.001 euro și 100.000 euro** inclusiv, la 30 iunie 2009, erau deținute de **29.903** titulari persoane fizice, reprezentând **0,18%** din totalul titularilor de depozite garantate persoane fizice. În trimestrul II 2009 comparativ cu trimestrul I 2009, numărul titularilor persoane fizice cu depozite între **50.001 euro și 100.000 euro** inclusiv, a crescut cu **2.347** titulari. Față de **trimestrul IV 2008** numărul de deponenți a crescut cu **3.376** titulari.

Numărul deponenților garantați persoane fizice care dețineau depozite **peste 100.000 euro**, la 30 iunie 2009, era de **11.409** titulari, reprezentând **0,07%** din totalul titularilor de depozite garantate persoane fizice.

Față de trimestrul I 2009, numărul deponenților garantați persoane fizice care dețineau depozite **peste 100.000 euro** a crescut cu **473** titulari. Comparativ cu **trimestrul IV 2008** numărul deponenților garantați persoane fizice din aceeași categorie a scăzut cu **80** titulari.

7.2. Distribuția depozitelor garantate ale persoanelor fizice din punct de vedere al valorii acestora

Valoarea totală a depozitelor garantate ale persoanelor fizice la **30 iunie 2009** este de **90.227.075,16** mii lei în creștere cu **3,36 %** față de **trimestrul I 2009**. Comparativ cu **trimestrul IV 2008** valoarea totală a depozitelor garantate ale persoanelor fizice a crescut cu **13,06%**.

În structură distribuția valorii totale a depozitelor garantate ale persoanelor fizice se prezintă astfel:

- Depozitele în cadrul plafonului, respectiv **50.000 euro**, la **30 iunie 2009**, însumau **65.551.400,98** mii lei reprezentând 72,65 % din total depozite garantate ale persoanelor fizice. Față de **trimestrul I 2009** depozitele în cadrul plafonului au crescut cu 2,27% iar față de **trimestrul IV 2008** depozitele în cadrul plafonului au crescut cu **14,26%** când însumau 57.367.970,77 mii lei.

- Depozitele **între 50.001 euro și 100.000 euro** inclusiv, la **30 iunie 2009** însumau **8.143.626,49** mii lei reprezentând 9,03% din total depozite garantate ale persoanelor fizice. Comparativ cu **trimestrul I 2009** depozitele **între 50.001 euro și 100.000 euro** inclusiv au crescut cu 11,04 % iar față de **trimestrul IV 2008** depozitele au crescut cu **21,10 %** (6.724.699,25 mii lei).

- Depozitele **peste 100.000 euro**, la **30 iunie 2009** însumau **16.532.047,69** mii lei reprezentând 18,32% din total depozite garantate ale persoanelor fizice. Față de trimestrul I 2009 depozitele **peste 100.000 euro** au crescut cu 4,22% respectiv cu 5,23% față de **trimestrul IV 2008** când însumau **15.710.046,85** mii lei.

8. Distribuția depozitelor garantate ale persoanelor juridice din punct de vedere al valorii acestora

8.1. Distribuția numărului deponenților garantați persoane juridice

Numărul total de deponenți garantați persoane juridice la 30 iunie 2009 este de **877.082** titulari. În trimestrul II 2009 față de trimestrul I 2009, numărul de deponenți garantați persoane juridice a scăzut cu **5.571** deponenți, de la 882.653 la 877.082, respectiv cu 0,63%.

Ca urmare a majorării plafonului de garantare la persoanele juridice la 50.000 euro per deponent garantat începând cu 30 iunie 2009, numărul deponenților garantați persoane juridice era de **857.873** titulari, reprezentând **97,81%** din totalul titularilor de depozite garantate persoane juridice.

Numărul deponenților garantați care dețineau depozite între **50.001 euro și 100.000 euro** inclusiv, la **30 iunie 2009**, însuma **9.044** titulari, reprezentând **1,03%** din totalul titularilor de depozite garantate persoane juridice.

Astfel, în **trimestrul II 2009** numărul deponenților garantați cu depozite între **50.001 euro și 100.000 euro** inclusiv a scăzut cu **627** titulari în raport cu **trimestrul I 2009**.

Față de **trimestrul IV 2008** numărul deponenților garantați cu depozite între **50.001 euro și 100.000 euro** inclusiv a scăzut cu 1207 titulari.

Numărul deponenților garantați persoane juridice care dețineau depozite **peste 100.000 euro**, la **30 iunie 2009**, era de **10.165** titulari, reprezentând **1,16 %** din totalul titularilor de depozite garantate persoane juridice.

Comparativ cu **trimestrul I 2009**, numărul deponenților garantați persoane juridice cu depozite peste 100.000 euro a scăzut cu **79** titulari, iar față de **trimestrul IV 2008** reducerea a fost cu **1210** titulari.

8.2. Distribuția depozitelor garantate ale persoanelor juridice din punct de vedere al valorii acestora

Valoarea totală a depozitelor garantate constituite de persoanele juridice la **30 iunie 2009** este de **33.398.198,8** mii lei, respectiv cu **2,34%** mai mare față de trimestrul I 2009. În comparație cu **trimestrul IV 2008**, valoarea totală a depozitelor garantate ale persoanelor juridice a scăzut cu **1,84%**.

În structură, distribuția valorii totale a depozitelor garantate ale persoanelor juridice se prezintă astfel:

- Depozitele în cadrul plafonului, respectiv **50.000 euro** începând cu 30 iunie 2009, însumau **7.032.607,2** mii lei reprezentând **21,06%** din total depozite garantate ale persoanelor juridice.
- Depozitele peste plafon, respectiv **50.000 euro** începând cu 30 iunie 2009, însumau **26.365.591,6** mii lei reprezentând **78,94%** din total depozite garantate ale persoanelor juridice

din care:

- Depozitele **între 50.001 euro și 100.000 euro** inclusiv, la 30 iunie 2009, însumau **2.689.772,8** mii lei, reprezentând **10,20%** din total depozite garantate ale persoanelor juridice peste 50.000 euro. Față de **trimestrul I 2009** depozitele **între 50.001 euro și 100.000 euro** inclusiv au scăzut cu **1,96 %**.
- Depozitele **peste 100.000 euro** la 30 iunie 2009 inclusiv, însumau **23.675.818,8** mii lei, reprezentând **89,80%** din total depozite garantate ale persoanelor juridice peste 50.000 euro. Față de **trimestrul I 2009** depozitele **peste 100.000 euro** au crescut cu **3,61%**.

9. Valoarea depozitelor efectiv garantate pe tipuri de titulari

Valoarea **depozitelor efectiv garantate** este definită ca valoarea totală a depozitelor din categoria celor garantate, rambursabile în cadrul plafonului de garantare în cazul producerii evenimentului de faliment al instituțiilor de credit, și se calculează după formula:

valoarea totală a depozitelor efectiv garantate = valoarea totală a depozitelor garantate având valori mai mici sau egale cu plafonul de garantare + numărul deponenților garantați cu depozite ale căror valori sunt mai mari decât plafonul de garantare × echivalentul în lei al plafonului de garantare (50.000 euro pentru persoane fizice și 50.000 euro începând cu 30 iunie 2009 pentru persoane juridice)

Pe perioada analizată, situația valorii depozitelor efectiv garantate se prezintă după cum urmează:

La 30 iunie 2009 **depozitele efectiv garantate**, în valoare de **85.313.692,7** mii lei, reprezintă **69,00%** din totalul de **123.625.273,97** mii lei aferent depozitelor garantate aflate în evidențele instituțiilor de credit.

În **trimestrul II 2009**, comparativ cu **trimestrul I 2009**, valoarea depozitelor efectiv garantate a sporit cu **6,80%** iar față de sfârșitul **trimestrului IV 2008** valoarea depozitelor efectiv garantate a crescut cu **16,52%**.

În **structură**, valoarea depozitelor efectiv garantate pe **tipuri de titulari** se prezintă după cum urmează:

Total 85.313.692,7 mii lei

din care:

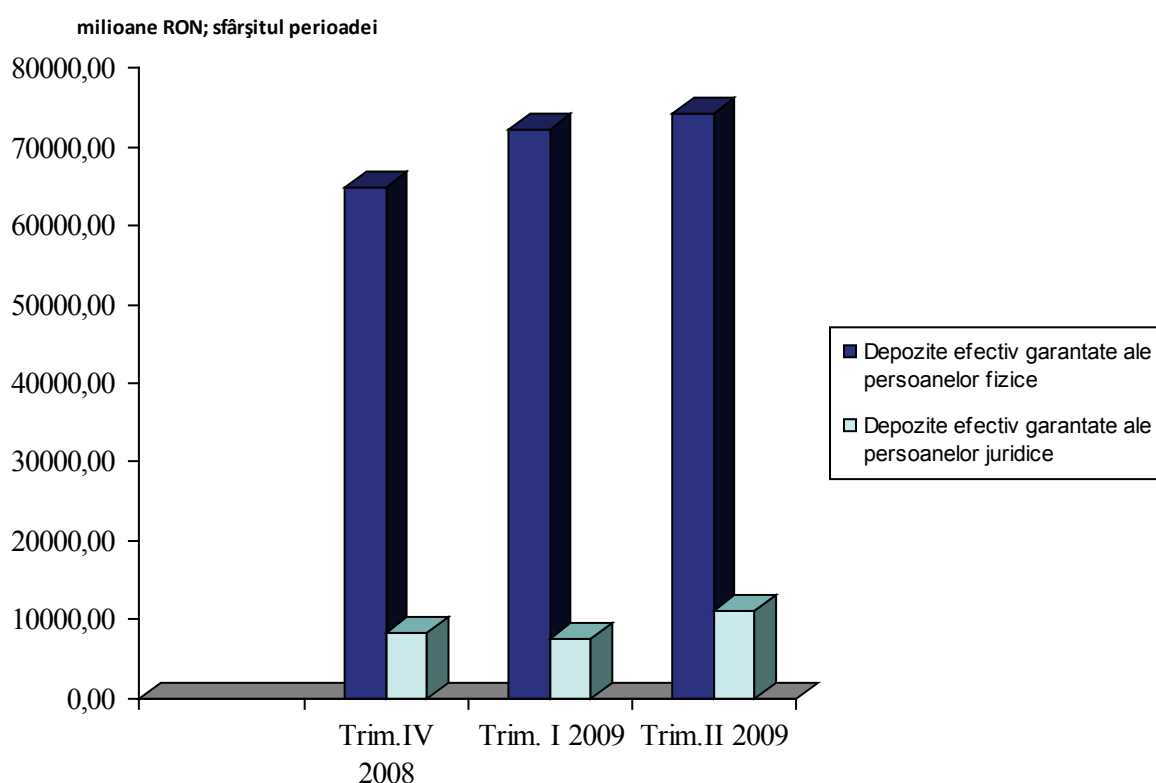
- persoane fizice 74.240.760,5 mii lei, reprezentând 87,02% din total
- persoane juridice 11.072.932,2 mii lei, reprezentând 12,98% din total.

Depozitele efectiv garantate ale **persoanelor fizice** au crescut cu **2,76%** în **trimestrul II 2009** comparativ cu **trimestrul I 2009** iar față de **trimestrul IV 2008** depozitele efectiv garantate ale **persoanelor fizice** au crescut cu 14,32%.

Depozitele efectiv garantate ale **persoanelor juridice** au înregistrat o creștere cu **44,97%** în **trimestrul II 2009** față de **trimestrul I 2009**, ca urmare a majorării plafonului de garantare la persoanele juridice la 50.000 euro per deponent garantat începând cu **30 iunie 2009** iar față de **trimestrul IV 2008** depozitele efectiv garantate ale **persoanelor juridice** au crescut cu **33,80%**.

O imagine sinoptică a evoluției valorii depozitelor efectiv garantate este prezentată în figura următoare.

Grafic 9.1. Evoluția valorii depozitelor efectiv garantate pe tipuri de titulari

10. Valoarea medie și gradul de concentrare a depozitelor

10.1. Valoarea medie a depozitelor

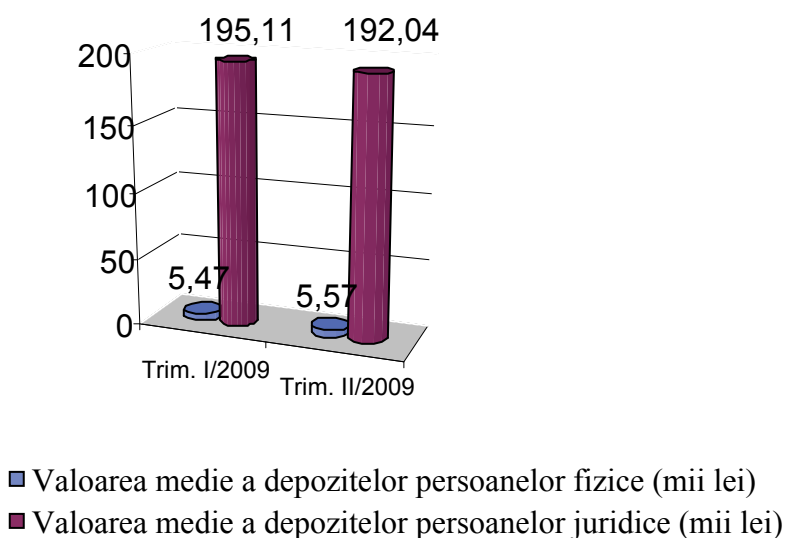
La 30 iunie 2009, valoarea medie a depozitelor persoanelor fizice din sistemul bancar românesc a fost de circa 5,57 mii lei, consemnând o creștere cu 1,91% față de primul trimestru al anului 2009.

În cazul persoanelor juridice, valoarea medie a unui depozit la finele celui de-al II-lea trimestru al anului 2009 era de 192,04 mii lei, în scădere cu 1,58% comparativ cu 31 martie 2009.

Se remarcă dinamica valorii medii a depozitelor persoanelor fizice comparativ cu scăderea depozitelor persoanelor juridice, aceasta fiind explicată prin retragerile persoanelor juridice pe fondul crizei de lichidități.

Evoluția valorii medii a depozitelor în sistemul bancar, pe categorii de deponenți, este prezentată în graficul de mai jos.

Grafic 10.1. Valoarea medie a depozitelor din sistemul bancar, pe categorii de deponenți

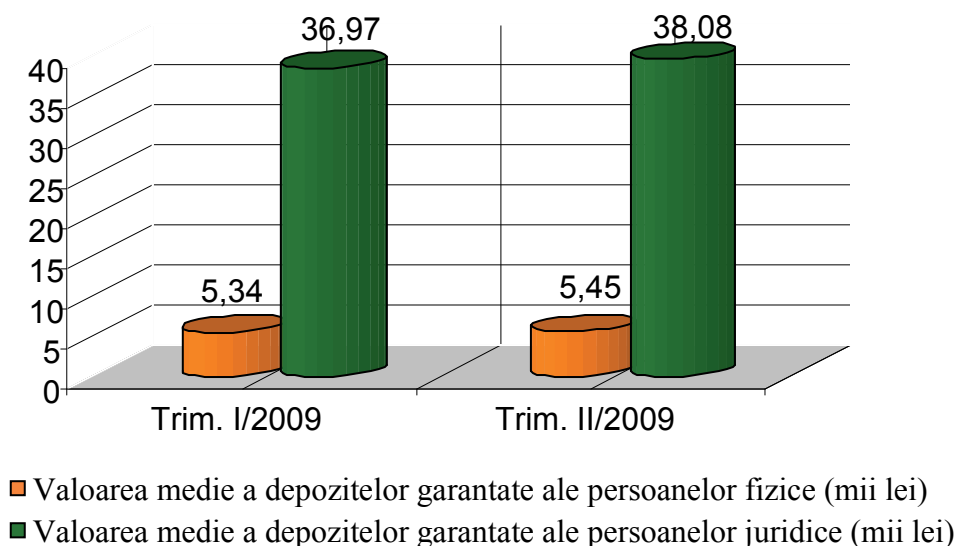

În cazul instituțiilor de credit participante la Fond, valoarea medie a depozitelor persoanelor fizice se situa, la 30 iunie 2009, la 5,45 mii lei, în timp ce în cazul persoanelor juridice valoarea medie a depozitelor era de 188,45 mii lei. Similar evoluției care a avut loc pe ansamblul instituțiilor din sistemul bancar românesc, și în cazul instituțiilor de credit participante se constată o majorare a valorii medii a depozitelor față de sfârșitul primului trimestru al anului 2009 în cazul persoanelor fizice (+1,77%), în timp ce pentru persoanele juridice scăderea este de -1,08%.

10.2. Valoarea medie a depozitelor garantate

La sfârșitul celui de-al II-lea trimestru al anului 2009, valoarea medie a depozitelor garantate a înregistrat evoluții crescătoare pe cele două categorii de deponenți. Astfel, la 30 iunie 2009 față de 31 martie 2009, valoarea medie a depozitelor garantate ale persoanelor fizice a cunoscut o creștere cu 2,06%, în timp ce valoarea medie a depozitelor garantate ale persoanelor juridice a înregistrat o variație trimestrială de +3,00%.

Grafic 10.2. Valoarea medie a depozitelor garantate, pe categorii de deponenți

Comparând valorile medii la 30 iunie 2009 ale depozitelor garantate pe categorii de deponenți cu cele ale depozitelor la instituțiile de credit participante la Fond, se observă că, pentru persoanele fizice, cele două valori sunt egale (5,45 mii lei), situație determinată de faptul că deponenții persoane fizice intră aproape în totalitate în sfera de garantare a Fondului.

Nu același lucru este valabil în cazul persoanelor juridice, valoarea medie a depozitelor garantate ale acestora fiind de 38,08 mii lei, de 4,95 ori mai mică decât valoarea medie a depozitelor persoanelor juridice la instituțiile de credit participante la Fond (188,45 mii lei). Această diferență se explică prin faptul că din sfera de garantare a Fondului sunt excluse o serie de categorii de persoane juridice, în principal cele care au cunoștințele și experiența necesare pentru evaluarea riscului de nerambursare a plasamentelor efectuate.

10.3. Gradul de concentrare a numărului de titulari de depozite garantate

La 31 martie 2009, analiza ABC⁶ a gradului de concentrare a numărului titularilor de depozite garantate indică faptul că 83,21% dintre aceștia erau concentrați la 7 instituții de

⁶ Analiza ABC este analiza care pune în evidență celebra proporție euristică funcțională 80/20 (80% din esența funcțională a unui agregat instituțional oarecare este concentrată în 20% din structura acelui agregat).

credit participante la Fond, adică la 21,87% din numărul total al instituțiilor de credit membre ale schemei de garantare a depozitelor din România.

10.4. Gradul de concentrare a valorii depozitelor garantate

Finele trimestrului II 2009 se caracterizează printr-o concentrare a 79,37% din valoarea totală a depozitelor garantate la un număr de 7 instituții de credit participante la Fond (21,87% din numărul total al instituțiilor de credit membre ale schemei de garantare a depozitelor din România). Astfel, rezultatul analizei ABC a gradului de concentrare a valorii depozitelor garantate reflectă menținerea la aproape același nivel de la 31 martie 2009 (80,08%).

11. Factorii de influență asupra economisirii

Persoanele fizice sau juridice au diverse comportamente în corelație directă cu evoluția unor variabile economice care sunt fie generatoare, fie condiționează comportamentul de economisire, atât la nivelul volumului, cât și la nivelul structurii „portofoliului” de economisire. În cele ce urmează vom compara evoluția depozitelor totale și garantate ale persoanelor fizice și juridice, ca formă a comportamentului de economisire, cu evoluția câtorva variabile macroeconomice care sunt susceptibile să constituie cauzalități, în vederea desprinderii unor concluzii privind comportamentele medii (statistice) în domeniul economisirii.

11.1. Inflația

În trimestrul II 2009, rata anuală a inflației și-a reluat tendința descendentă, coborând cu 0,85 puncte procentuale față de sfârșitul intervalului precedent, până la 5,86%. Determinante pentru această evoluție au fost stabilizarea traiectoriei cursului de schimb și reducerea cererii de consum, pe fondul deteriorării situației financiare actuale a populației și al perspectivelor incerte privind fluxul viitor de venituri disponibile. Un efect contrar a exercitat aplicarea primei etape de majorare a accizelor la produse din tutun, contribuția acestei grupe de mărfuri la rata inflației ajungând la circa 1,2 puncte procentuale. Eliminând efectul modificărilor intervenite în regimul accizelor, decelerarea consemnată de indicele CORE2 ajustat (-1,4 puncte procentuale) a depășit-o sensibil pe cea corespunzătoare indicelui general al prețurilor de consum; temperarea volatilității cursului de schimb al leului și atenuarea înclinației către consum au constituit și în acest caz principalii factori de susținere, o influență favorabilă fiind totuși atribuită și temperării anticipațiilor inflaționiste.

După inversarea temporară de tendință din intervalul anterior, în trimestrul II din 2009 prețurile volatile au redevenit componenta cu cea mai consistentă decelerare a dinamicii anuale (-1,9 puncte procentuale).

Similar ultimelor două trimestre, variația consemnată de ritmul anual al prețurilor administrate a fost nesemnificativă (-0,1 puncte procentuale, până la 7,7% în luna iunie 2009). Prețurile bunurilor nealimentare incluse în CORE2 ajustat se dovedesc mai rigide, dinamica anuală a acestora rămânând la un nivel similar celui înregistrat la sfârșitul trimestrului I din 2009, în pofida comprimării progresive a cererii de consum. O posibilă motivație constă în reticența producătorilor autohtoni de a opera reduceri de prețuri în condițiile în care ajustarea costurilor cu forța de muncă la restrângerea volumului activității este incompletă în unele sectoare, iar dificultățile de finanțare sunt în continuare invocate ca factor de limitare a producției. În plus, ponderea substanțială a importurilor accentuează relevanța cursului de schimb pentru evoluția prețurilor acestei categorii de mărfuri, ceea ce ar oferi o explicație pentru rezistența la scădere manifestată în intervalul analizat.

Odată cu depășirea șocului indus de deprecierea rapidă a monedei naționale în prima lună a anului și cu extinderea efectelor crizei internaționale asupra economiei românești, s-a remarcat o tendință generalizată de atenuare a anticipațiilor inflaționiste în rândul operatorilor economici din industrie, comerț, servicii, dar și al consumatorilor, ceea ce a furnizat un suport suplimentar dezinflației înregistrate pe parcursul trimestrului II din 2009; în cazul operatorilor bancari, schimbarea de perspectivă a devenit vizibilă abia spre sfârșitul intervalului.

Intensificarea presiunilor concurențiale în contextul restrângerii cererii de consum, deopotrivă pe plan intern și extern, s-a regăsit în temperarea dinamicii anuale a prețurilor produselor comerciale cu 0,8 puncte procentuale, până la 4,7% (iunie 2009 față de martie 2009); mișcarea a fost sensibil atenuată de segmentul produselor din tutun, afectat de majorarea accizei. În condițiile în care influența cererii în declin a fost dublată de scăderea tarifului gazelor naturale, frânarea ritmului anual de creștere a fost mai pronunțată în cazul prețurilor produselor administrate (-1,1 puncte procentuale, până la 7,9%), astfel încât decalajul față de grupa produselor comerciale s-a diminuat comparativ cu finele trimestrului I din 2009.

Pe perioada analizată în studiu, inflația și valoarea depozitelor bancare^{7,8} se prezintă după cum urmează:

Tabelul 1

Nr crt	Indicatorul	Trim. IV/2008	Trim. I/2009	Trim. II/2009
1.	Depozite bancare (flux trimestrial) – echiv. mil. lei	9.839,57	12.272,44	437,48
2.	Depozitele garantate (flux trimestrial) – echiv. mil. lei	1.074,65	6.097,40	3.699,69
3.	Inflația (variația anuală la sfârșitul perioadei) - %	6,30	6,71	5,86

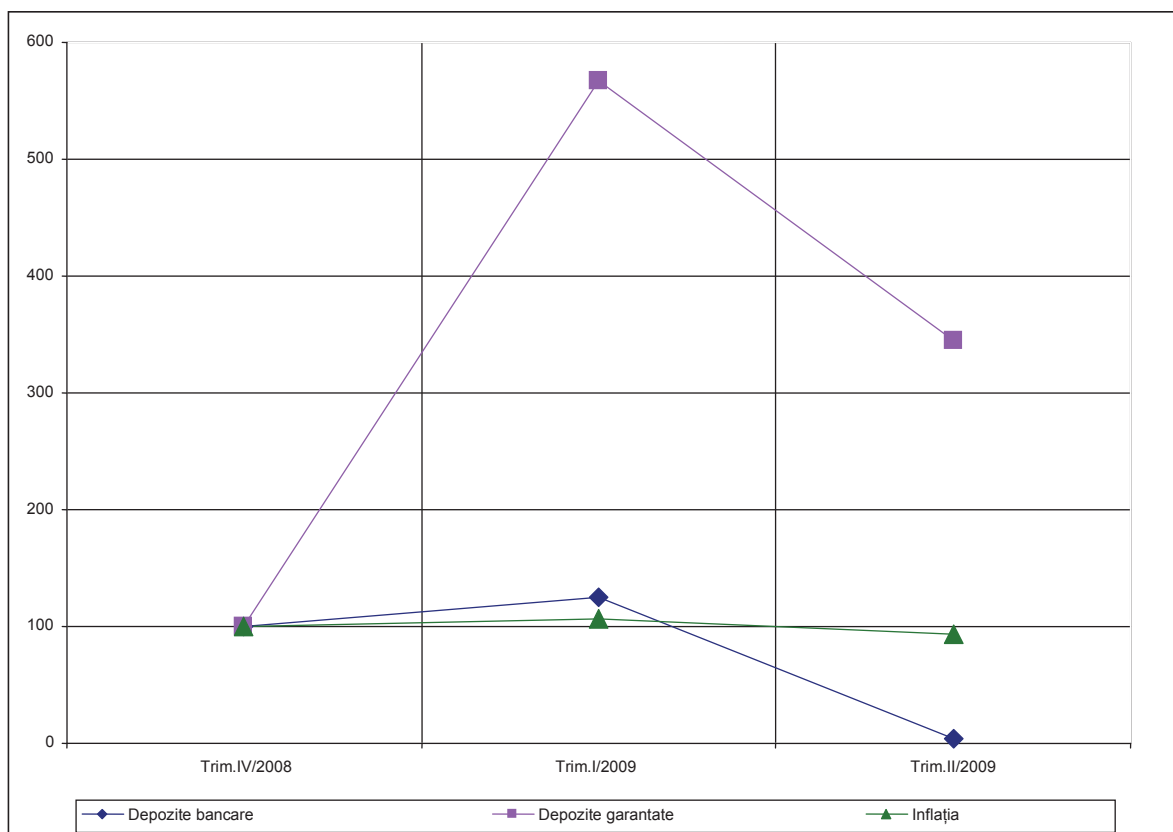
Corelația dintre dinamica depozitelor totale și a inflației este pozitivă și de intensitate medie în trimestrul I 2009 comparativ cu trimestrul IV 2008 (după cum se poate observa din graficul următor), dar în trimestrul II 2009 impactul inflației asupra comportamentului de economisire prin cererea de depozite bancare este mai puțin evident. Aceasta înseamnă că impactul modificării nivelului dobânzii bancare pasive asupra comportamentului de economisire prin depozite bancare nu mai este semnificativ. Totuși, trebuie remarcat faptul că fluxul trimestrial al depozitelor garantate a înregistrat o scădere semnificativă în trimestrul II din 2009 în raport cu trimestrul I din 2009 și trimestrul IV din 2008, ceea ce a schimbat natura corelației cu inflația. Procesul de modificare a comportamentului de economisire, care a început să se schimbe în trimestrul I din 2009, se consolidează în perioada analizată, în concordanță și cu amplificarea efectelor negative ale crizei financiare. Pe fondul reducerii consumului final, fluxurile trimestriale ale depozitelor bancare garantate au fost în trimestrul

⁷ Reprezintă valoarea depozitelor constituite la instituțiile de credit participante la Fond

⁸ Valoarea depozitelor bancare se poate exprima ca stoc la sfârșitul perioadei sau ca flux (diferența între valoarea depozitelor bancare la sfârșitul perioadei și începutul perioadei de analiză).

II din 2009 cu peste 39,32% mai mici față de cele din trimestrul anterior, în timp ce inflația s-a redus cu doar 0,85 puncte procentuale. Dacă comparăm situația la 30 iunie 2009 cu rezultatele înregistrate la 30 iunie 2008, observăm aceeași tendință de scădere a fluxurilor depozitelor bancare. În timp ce inflația este superioară la 30 iunie 2009 față de 20 iunie 2008 cu 2,29 puncte procentuale, fluxul depozitelor bancare garantate s-a redus cu peste 2427 mil. lei.

Grafic 11.1. Evoluția depozitelor bancare, a depozitelor garantate și a inflației

11.2. Rata medie nominală a dobânzii bancare pasive

Ratele dobânzilor pieței monetare interbancare s-au poziționat la niveluri înalte și în trimestrul II din 2009, resimțind influența schimbării structurale pe care a reprezentat-o trecerea sistemului bancar în poziție netă deficitară a lichidității. Efectele acestora au fost amplificate de acțiunea unor factori externi - decurgând din prelungirea și accentuarea efectelor crizei financiare internaționale – care s-a concretizat în creșteri sporadice neobișnuit de ample ale randamentelor interbancare și implicit în sporirea sensibilă a volatilității acestora.

Rata dobânzii bancare pasive este, în mod evident, în corelație directă cu depozitele bancare, reprezentând coeficientul de fructificare directă a acestora. Pe perioada analizată, valoarea medie nominală a acestui indicator a scăzut atât la depozitele în lei, cât și la cele denominate în valută (atât pentru persoane fizice, cât și pentru persoane juridice) la nivelul trimestrului II

2009, comparativ cu trimestrul IV 2008 și trimestrul I 2009 (cu excepția ratei medii a dobânzii bancare pasive pentru depozitele în lei constituite de persoanele fizice, care a sporit cu 0,77 puncte procentuale în trimestrul II 2009 comparativ cu trimestrul IV 2008).

Datele statistice privind dinamica ratei medii a dobânzii bancare pasive și dinamica depozitelor garantate sunt prezentate în tabelul următor.

Tabelul 2

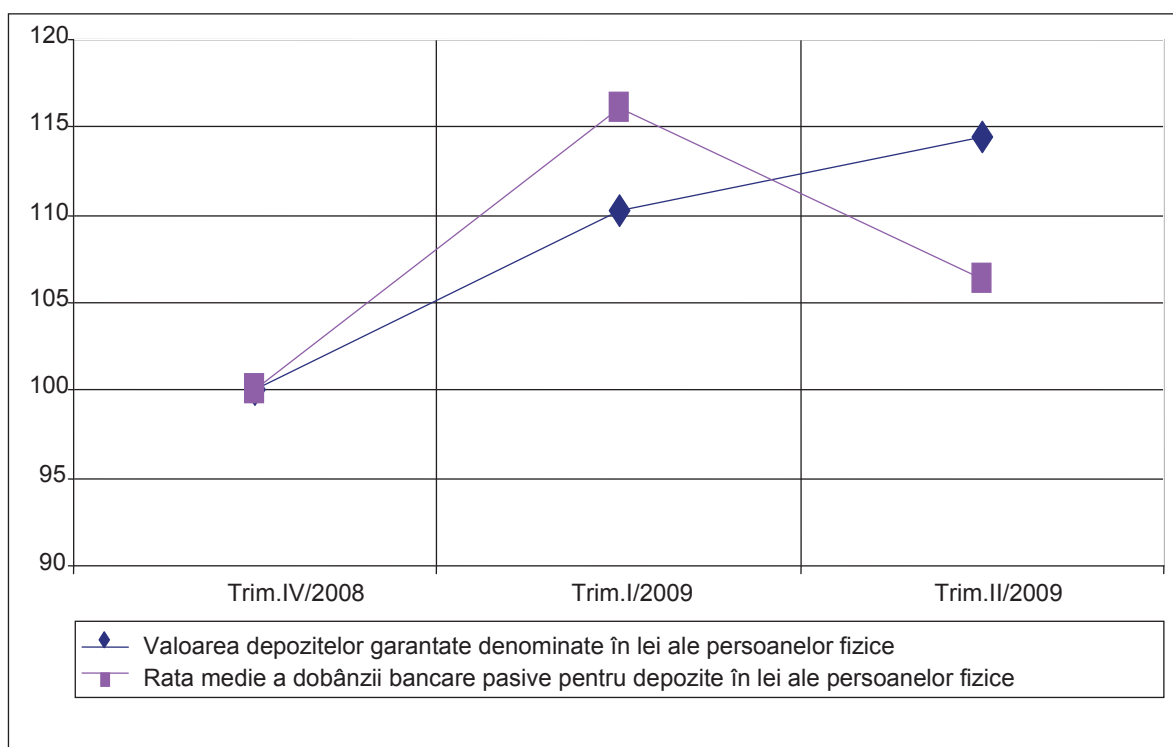
Nr crt	Indicatorul	Trim. IV/2008	Trim. I/2009	Trim. II/2009	Rată nominală de modificare (%) Trim. II/2009 în comparație cu:	
					Trim. I/2009	Trim. IV/2008
1	Valoarea depozitelor garantate constituite de persoanele fizice în lei (mil lei)	48.937,29	53.977,33	55.991,74	3,73%	14,42%
2	Valoarea depozitelor garantate constituite de persoanele fizice în valută (echivalent mil lei)	30.865,43	33.314,64	34.235,33	2,76%	10,92%
3	Valoarea depozitelor garantate constituite de persoanele juridice în lei (mil lei)	24.225,20	22.013,95	22.362,71	1,58%	-7,69%
4	Valoarea depozitelor garantate constituite de persoanele juridice în valută (echivalent mil lei)	9.800,26	10.619,65	11.035,49	3,92%	12,60%
5	Rata medie a dobânzii bancare pasive pentru depozitele în lei ale persoanelor fizice % *	12,12	14,08	12,89	-1,19pp	+0,77pp
6	Rata medie a dobânzii bancare pasive pentru depozitele în valută ale persoanelor fizice % *	5,36	6,00	5,38	-0,62pp	+0,02pp
7	Rata medie a dobânzii bancare pasive pentru depozitele în lei ale persoanelor juridice % *	14,81	15,47	12,09	-3,38pp	-2,72pp
8	Rata medie a dobânzii bancare pasive pentru depozitele în valută ale persoanelor juridice % *	6,12	5,95	5,05	-0,90pp	-1,07pp

* La sfârșitul perioadei

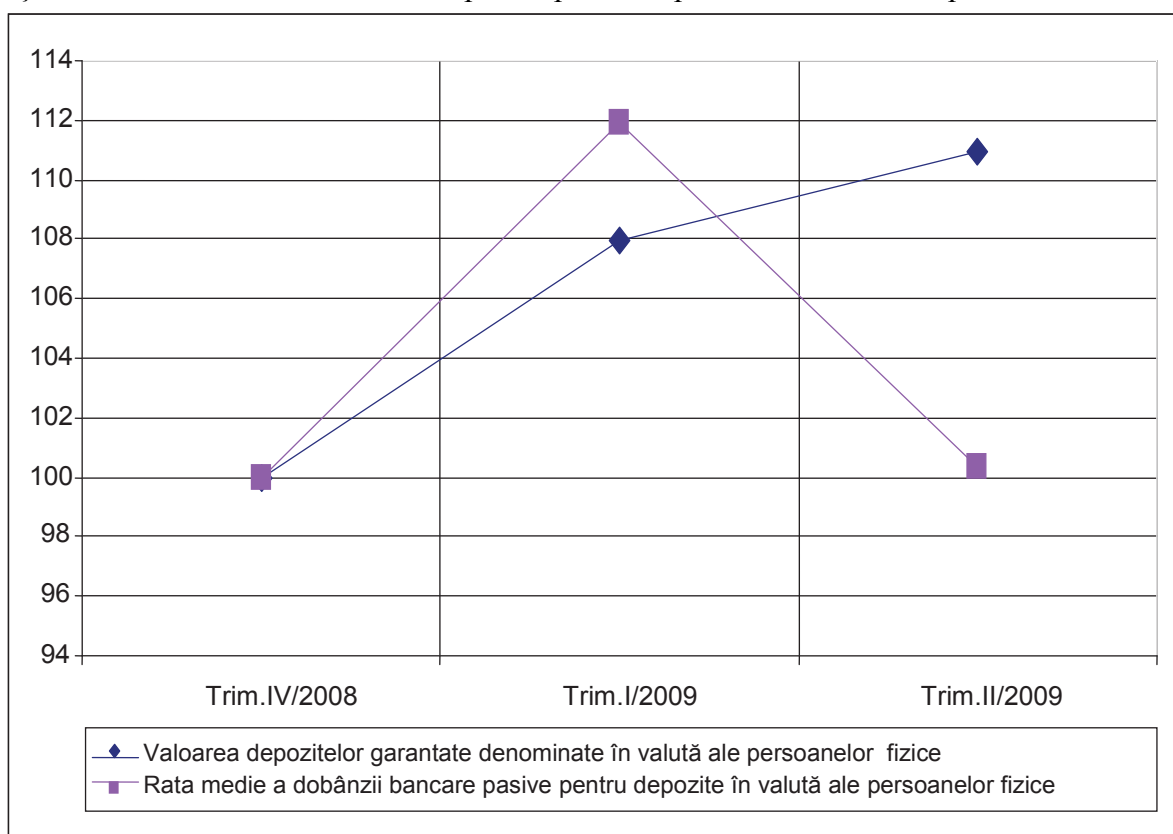
Relațiile de cauzalitate dintre valoarea depozitelor garantate denumite în lei și rata medie nominală a dobânzii bancare pasive sunt pozitive (direct proporționale), dar de intensitate mică pentru perioada octombrie 2008 – martie 2009. Din aprilie 2009 corelația devine invers proporțională, ceea ce poate contravine logicii economice (la o dobândă mai mică, cresc depozitele bancare!), ceea ce ne conduce la ideea că s-au produs schimbări semnificative în comportamentul de economisire, în sensul că dobânda bancară pasivă nu mai reprezintă un criteriu important pentru constituirea de depozite.

Sugestive sunt, în acest sens, graficele următoare.

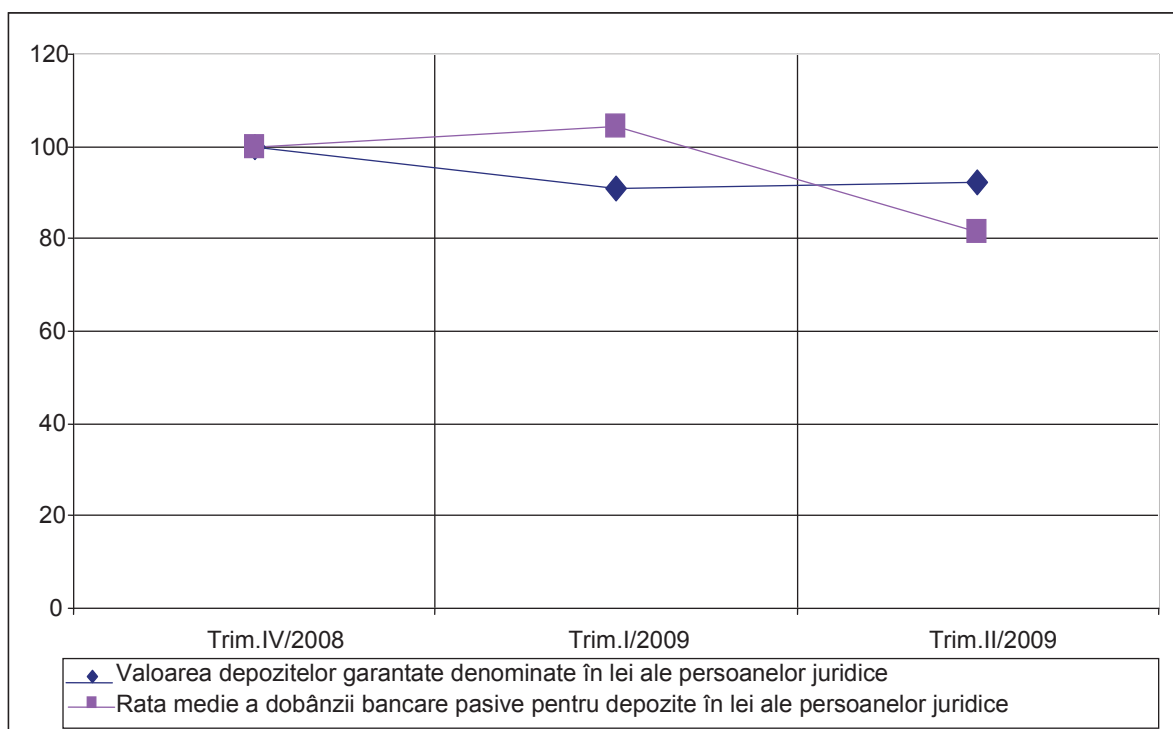
Grafic 11.2. Evoluția depozitelor garantate denuminate în lei ale persoanelor fizice și a ratei medii a dobânzii bancare pasive pentru depozitele în lei ale persoanelor fizice

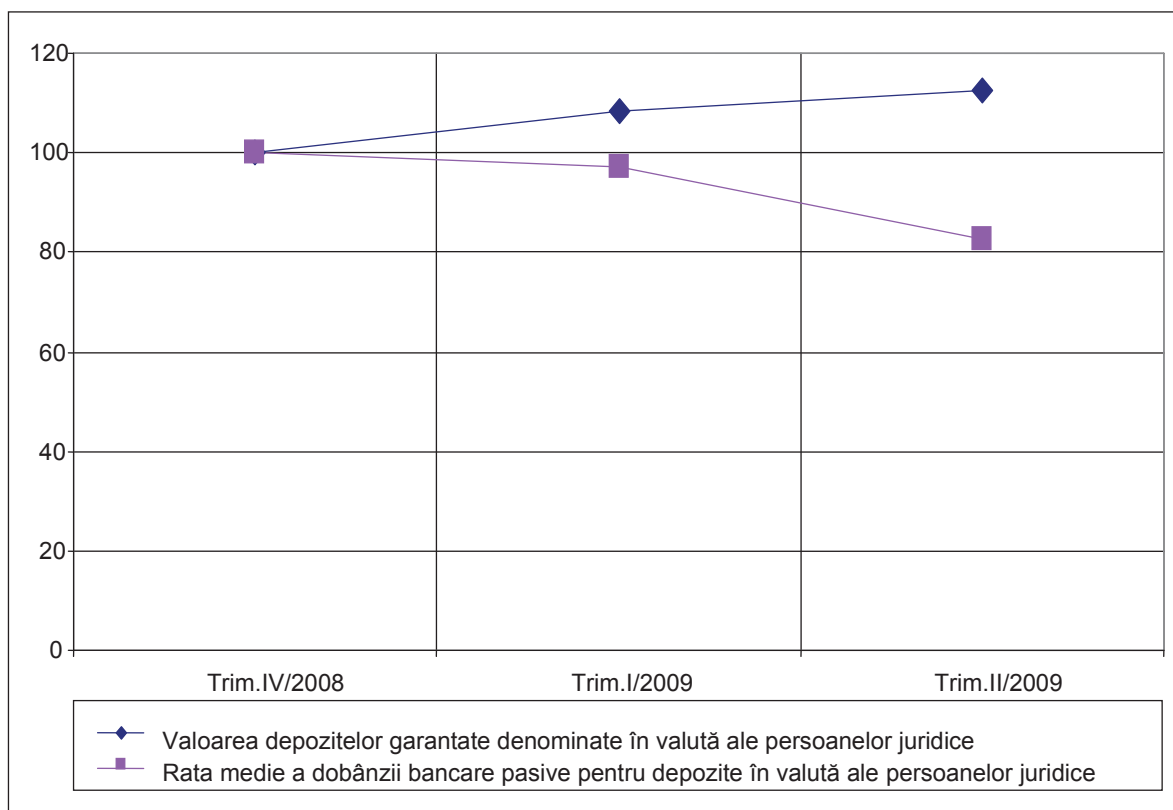
Grafic 11.3. Evoluția depozitelor garantate denuminate în valută ale persoanelor fizice și a ratei medii a dobânzii bancare pasive pentru depozitele în valută ale persoanelor fizice

Grafic 11.4. Evoluția depozitelor garantate denuminate în lei ale persoanelor juridice și a ratei medii a dobânzii bancare pasive pentru depozitele în lei ale persoanelor juridice

Grafic 11.5. Evoluția depozitelor garantate denuminate în valută ale persoanelor juridice și a ratei medii a dobânzii bancare pasive pentru depozitele în valută ale persoanelor juridice

Efectul evoluției dobânzii de politică monetară s-a manifestat la nivelul randamentelor interbancare care, în general, s-au aliniat (ca ritm de modificare) în perioada analizată, dobânzii BNR, ca urmare a acceptării, de către banca centrală, în integralitate a ofertelor instituțiilor de credit la licitațiile de depozite pe scadență scurtă (două săptămâni). Au fost efectuate și operațiuni open – market pe maturități mai scurte, care au facilitat, pe ansamblu, o bună rezistență și contracarare a șocurilor temporare asupra lichidității.

Dobânda de politică monetară și cea interbancară au interferat din punct de vedere al costurilor, afectând cu puțin trendul ratelor medii la depozitele noi ale populației și ale persoanelor juridice.

11.3. Produsul Intern Brut

Produsul Intern Brut reprezintă unul dintre indicatorii economici cei mai cuprinzători ce reflectă „starea națiunii”, iar corelația dintre evoluția acestuia și evoluția indicatorilor privind depozitele bancare, în general, este de natură să ajute la identificarea cauzalităților sau/și condiționalităților formării și modificării comportamentelor de economisire. Pe perioada analizată, situația se prezintă ca în tabelul următor:

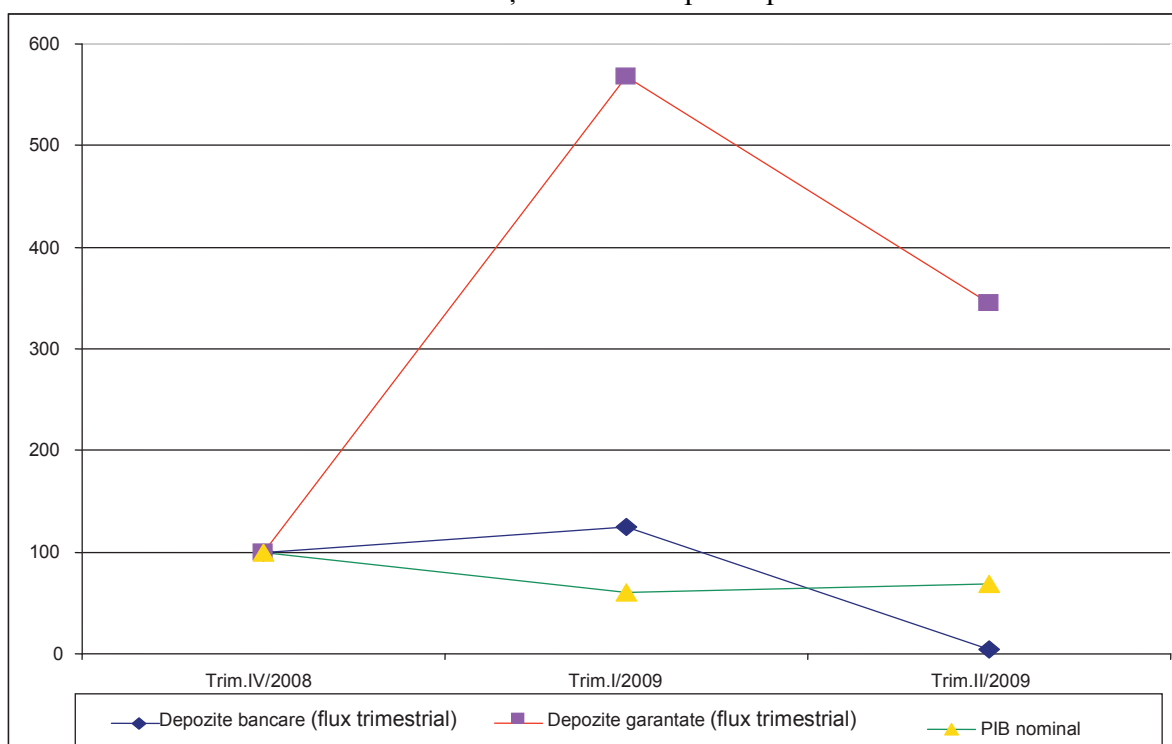
Tabelul 3

Nr crt	Indicatorul	Trim. IV/2008	Trim. I/2009	Trim. II/2009	Rată nominală de modificare (%) Trim. II/2009 în comparație cu:	
					Trim. I/2009	Trim. IV/2008
1.	Depozite bancare (flux trimestrial) – echiv. mil. lei	9.839,57	12.272,44	437,48	-96,44	-95,55
2.	Depozitele garantate (flux trimestrial) – echiv. mil. lei	1.074,65	6.097,40	3.699,69	-39,32	244,27
3.	PIB nominal – mil. lei	159.430,40	96.521,40	109.930,10	+13,89	-31,05

Dinamica comportamentului de constituire a depozitelor bancare nu este influențată în mod direct de dinamica PIB, ci efectul acestuia din urmă este mediat de dinamica altor variabile macroeconomice legate cauzal sau structural. În timp ce PIB-ul nominal a crescut cu 13,89 % în trimestrul II 2009 față de trimestrul I 2009 și a scăzut cu 31,05% în raport cu trimestrul IV 2008, fluxurile trimestriale pentru depozitele constituite la instituțiile de credit participante la Fond au scăzut în trimestrul II 2009 față de trimestrul I 2009 cu peste 96,44% și cu 95,55 % în raport cu trimestrul IV 2008.

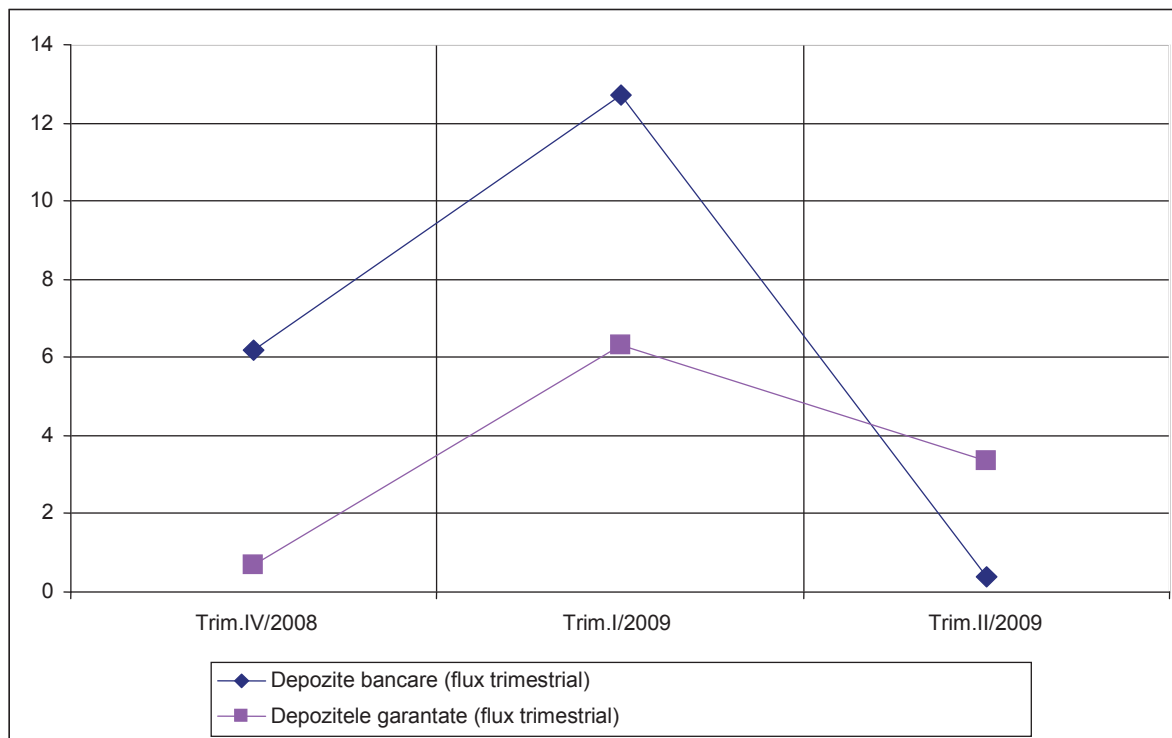
Cauzalitatea corelațiilor trebuie căutată în factorii de creștere ai PIB. Este de menționat că în trimestrul II 2009, dinamica PIB a fost susținută de presiunea cererii de ansamblu, cu departajarea impactului reducerii consumului gospodăriilor populației și celui al societăților comerciale nefinanciare.

Grafic 11.6. Evoluția Produsului Intern Brut, a depozitelor totale și a depozitelor garantate constituite la instituțiile de credit participante la Fond

Analiza ponderii fluxurilor trimestriale corespunzătoare depozitelor constituite la instituțiile de credit participante la Fond, precum și a celor a depozitelor garantate în PIB se prezintă ca în graficul următor.

Grafic 11.7. Ponderea în Produsul Intern Brut a depozitelor totale și a depozitelor garantate constituite la instituțiile de credit participante la Fond

Există o tendință de scădere a ponderii în PIB a fluxurilor monetare corespunzătoare depozitelor constituite la instituțiile de credit participante la Fond și a celor pentru depozitele garantate în trimestrul II din 2009. Pentru anul 2008, PIB a avut o creștere constantă și destul de semnificativă, iar fluxurile monetare pentru depozitele constituite la instituțiile de credit participante la Fond precum și cele pentru depozitele garantate au fost pozitive, dar cu tendință de reducere constantă. În trimestrele I și II din 2009, valoarea PIB s-a redus în raport cu trimestrul IV 2008, în timp ce ponderea fluxurilor monetare pentru depozitele constituite la instituțiile de credit participante la Fond, precum și cele pentru depozitele garantate, au crescut semnificativ în trimestrul I din 2009, iar în trimestrul II din 2009 se apropie de nivelurile din trimestrul IV din 2008. În anul 2009, corelația pornește de la alte premise: comportamentul de economisire al populației și al agenților economici s-a schimbat semnificativ în raport cu anul 2008.

11.4. Economisirea totală

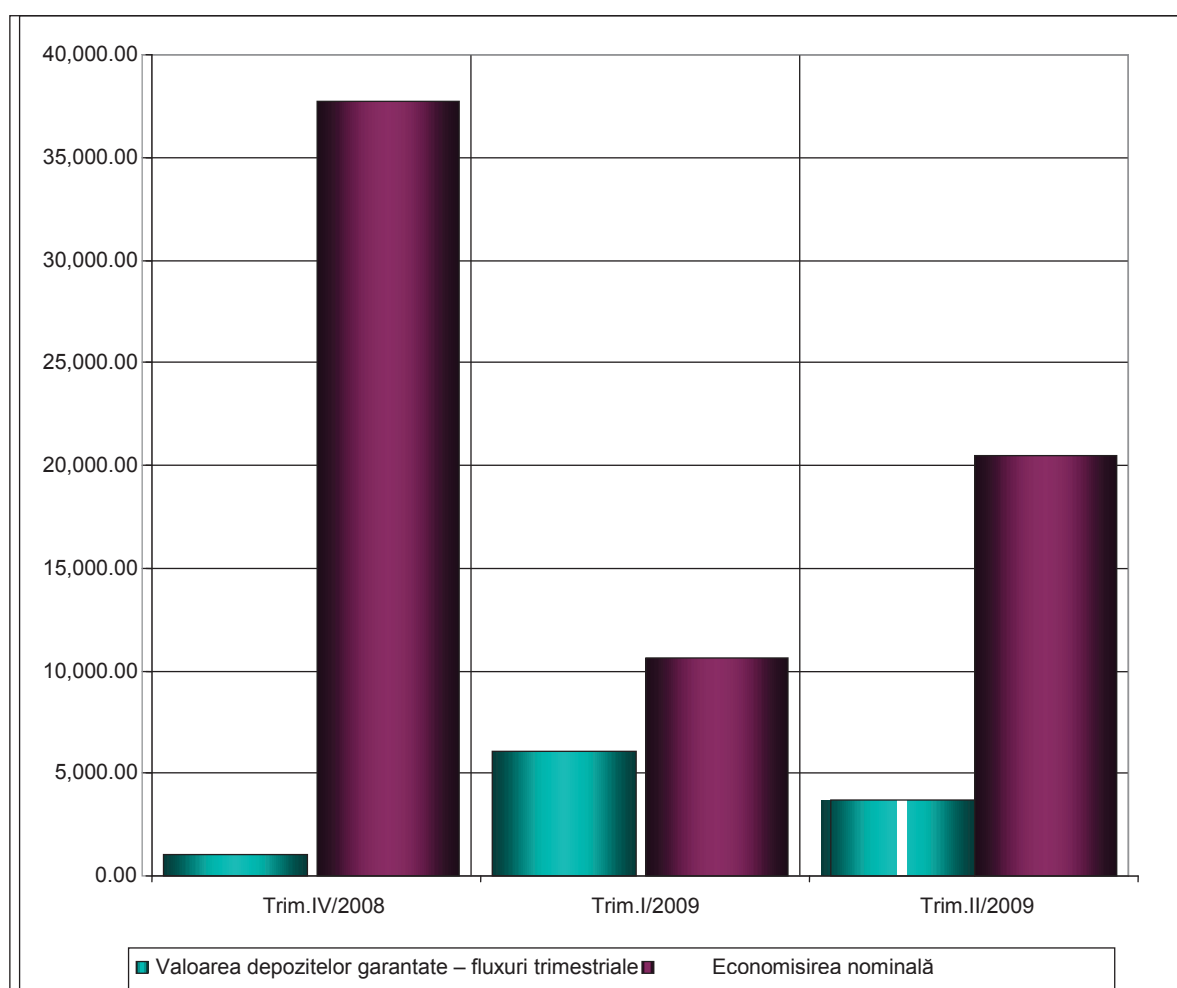
Din punct de vedere al corelației dinamicii economisirii totale cu cea a depozitelor bancare garantate, situația se prezintă astfel:

Tabelul 4

Nr crt	Indicatorul	Trim. IV/2008	Trim. I/2009	Trim. II/2009	Rată nominală de modificare (%) Trim. II/2009 în comparație cu:	
					Trim. I/2009	Trim. IV/2008
1.	Depozitele garantate (flux trimestrial) – echiv. mil. lei	1.074,65	6.097,40	3.699,69	-39,32	244,27
2.	Economisirea totală – mil. lei	37.698,50	10.612,50	20.490,50	+93,08	-45,65

Evoluția celor doi indicatori se prezintă ca în figura următoare.

Grafic 11.8. Evoluția depozitelor garantate (fluxuri trimestriale) și a economisirii totale

Valoarea depozitelor garantate, din punct de vedere al fluxurilor, a crescut în trimestrul II 2009 de 3,44 ori față de trimestrul IV 2008, dar a fost cu 39,32% mai mică în raport cu nivelul din trimestrul I 2009. În aceeași perioadă, economisirea a scăzut cu 45,64% în trimestrul II 2009 în raport cu trimestrul IV 2008, dar a sporit cu 93,08% față de trimestrul I 2009. Se transmite astfel un semnal cu privire la consolidarea tendinței manifestate în trimestrul I 2009 privind schimbarea comportamentului de economisire, pe fondul reducerii consumului final și reducerii nivelului PIB în perioada analizată.

11.5. Creditul bancar neguvernamental

Creditul acordat sectorului privat s-a redus în raport cu nivelul record pe care l-a înregistrat în anul 2008. Evoluția acestor împrumuturi a resimțit efectul inhibitor pe care l-au exercitat asupra cererii și ofertei de credite criza financiară internațională și în particular:

- 1) creșterea costurilor resurselor atrase de la „băncile – mamă” și reducerea acestor fluxuri;
- 2) amplificarea practicii de transferare în străinătate a unor părți din portofoliul de credite al băncilor;
- 3) un comportament mai restrictiv al băncilor în raport cu oferta de credite pentru reducerea riscului de insolvență al clienților;
- 4) o atitudine mai prudentă a populației asupra cererilor de credite, în raport direct cu gradul mai mare de incertitudine asupra veniturilor viitoare.

În acest sens, au acționat:

- a) comportamentul agenților economici de a face apel la împrumuturi mult mai prudent, după o analiză mult mai amănunțită asupra solvabilității proprii pe termen lung;
- b) atingerea pragului de suportabilitate a îndatorării de către segmentul populației cu venituri reduse;
- c) creșterea prudențialității băncilor și particularizarea pe fiecare client a analizelor pentru acordarea de credite.

Există o relație biunivocă între economisirea prin depozite bancare și creditul neguvernamental. Depozitele bancare se pot constitui ca resursă pentru acordarea de credite prin sistemul bancar. De asemenea, creditul neguvernamental poate constitui o sursă de depozite fie direct, fie, mai ales, indirect, prin efectul economic al creditului de a produce venituri care, la rândul lor, să constituie surse de economisire sub forma depozitelor. Situația statistică pe perioada analizată se prezintă în tabelul următor.

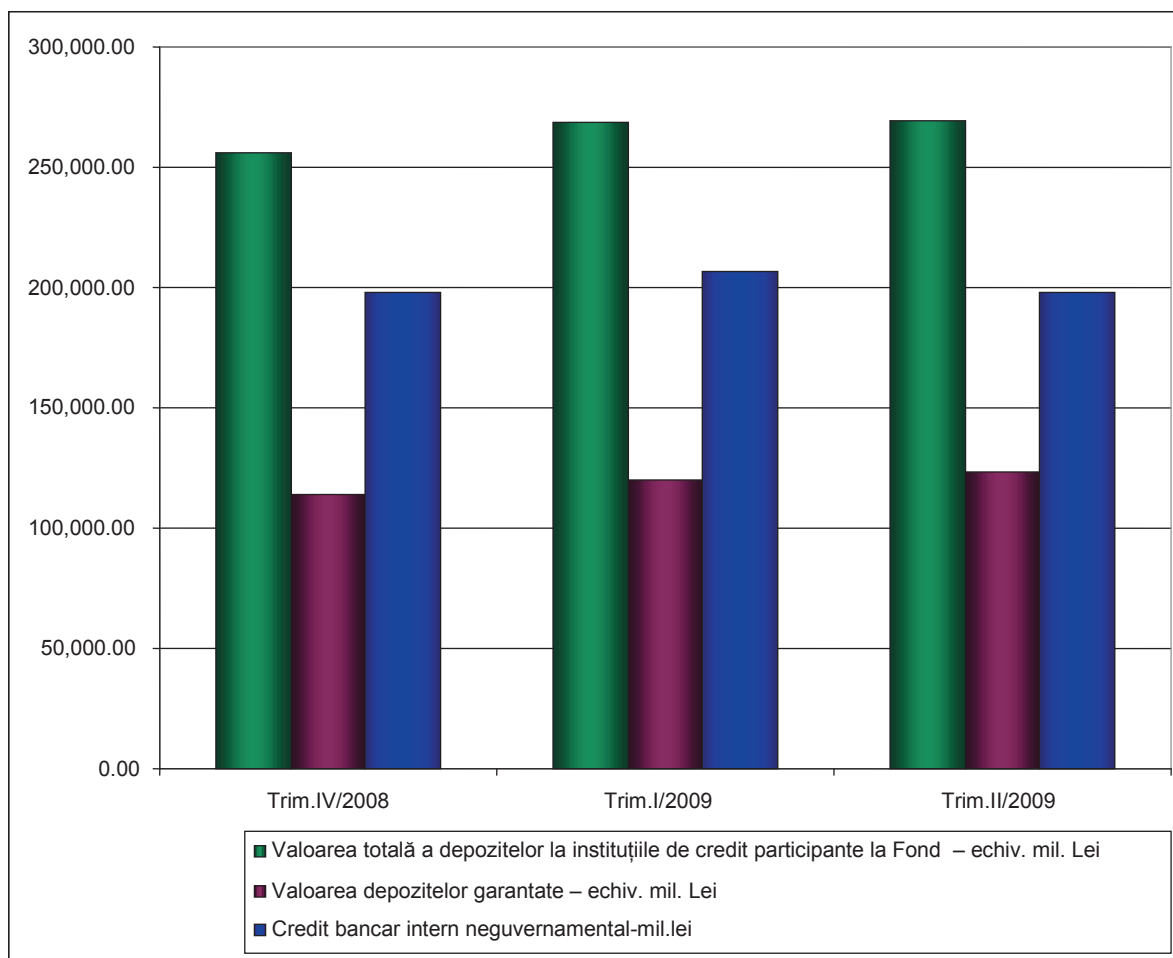
Tabelul 5

Nr crt	Indicatorul	Trim. IV/2008	Trim. I/2009	Trim. II/2009	Rată nominală de modificare (%) Trim. II/2009 în comparație cu:	
					Trim. I/2009	Trim. IV/2008
1.	Valoarea totală a depozitelor la instituțiile de credit participante la Fond – echiv. mil. lei	256.307,44	268.579,88	269.017,36	0,16	4,96
2.	Valoarea depozitelor garantate – echiv. mil. lei	113.828,18	119.925,58	123.625,27	3,08	8,61
3.	Credit bancar intern neguvernamental (existent la sfârșitul perioadei) – mil. lei	198.085,90	202.617,00	198.056,30	-2,25	-0,01

În principiu, creditele bancare constituie sursă de economisire într-o formă indirectă, adică prin efectul asupra veniturilor. Aceasta presupune un decalaj între dinamica creditului legată de procesul de „transformare” în venit și cea a depozitelor constituite.

În trimestrul II din 2009 însă se remarcă faptul că valoarea creditului intern neguvernamental s-a redus cu 2,25% în raport cu trimestrul I din 2009, fiind aproximativ egală cu valoarea din trimestrul IV 2008, în timp ce depozitele bancare totale au crescut ca valoare cu 0,16% în raport cu trimestrul I 2009 și cu 4,96% față de trimestrul IV 2008. Credem că în trimestrul II 2009 creditarea a fost mult mai restrictivă pe partea ofertei, sistemul bancar fiind mult mai atent în evaluarea clienților și reducerea riscurilor în domeniu. În același timp însă, persoanele fizice și cele juridice au devenit mult mai reticente asupra consumului pentru anumite grupe de produse (amânarea consumului), ceea ce s-a reflectat în sporirea valorii depozitelor bancare. Dacă efectele negative datorate crizei financiare se vor menține și în următoarea perioadă (sfârșitul anului 2009 și semestrul I/2010), la fel ca și actualele condiții de creditare, în a doua jumătate a anului 2010 vom înregistra sporuri negative nete ale depozitelor bancare (consumul se poate reduce până la o limită, cu o anumită structură de venituri, după care se va apela la găsirea unor surse noi de venituri, depozitele bancare fiind una din sursele alternative pentru consum).

Grafic 11.9. Evoluția creditului bancar intern neguvernamental, a valorii totale a depozitelor și a valorii depozitelor garantate constituite la instituțiile de credit participante la Fond

11.6. Veniturile populației

În trimestrul II din 2009 câștigurile salariale nete au fost cu 1,64% mai reduse față de trimestrul I din 2009 și cu peste 7,39% mai mici față de trimestrul IV din 2008. Pensia medie brută nominală a crescut în trimestrul II din 2009 cu 3,93% față de trimestrul I 2009 și cu 4,69% în raport cu trimestrul IV 2008. Dacă ținem cont și de reducerea consumului final într-un ritm mai mare în raport cu PIB, am putea găsi o explicație a dinamicii pozitive a valorii depozitelor constituite de persoanele fizice la instituțiile de credit participante la Fond.

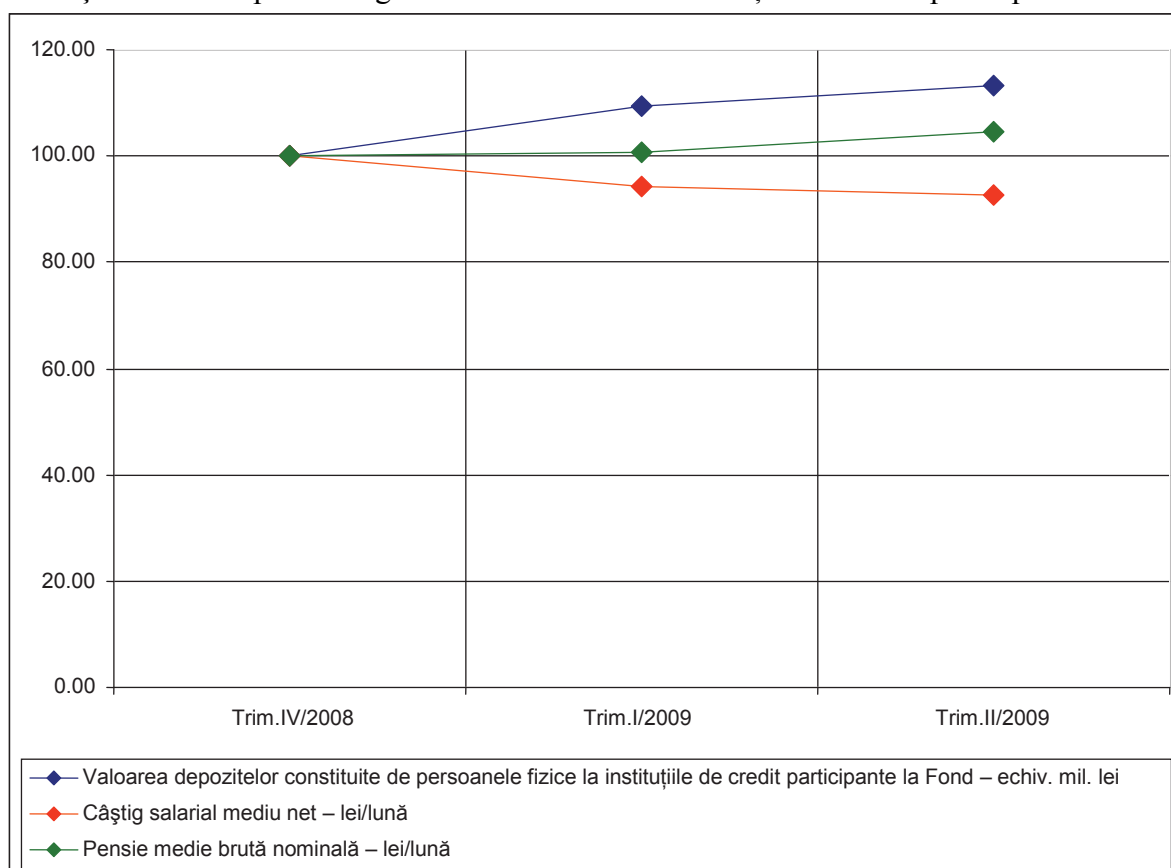
Evoluția depozitelor constituite de persoanele fizice și venitul mediu, exprimat atât sub forma salariului nominal brut, cât și sub forma pensiei medii brute nominale, pentru perioada analizată, se prezintă ca în datele din tabelul următor.

Tabelul 6

Nr crt	Indicatorul	Trim. IV/2008	Trim. I/2009	Trim. II/2009	Rată nominală de modificare (%) Trim. II/2009 în comparație cu:	
					Trim. I/2009	Trim. IV/2008
1.	Valoarea depozitelor constituite de persoanele fizice la instituțiile de credit participante la Fond – echiv. mil. lei	80.048,98	87.606,75	90.551,25	3,36	13,12
2.	Câștig salarial nominal net (la sfârșitul perioadei) – lei/lună	1489	1402	1379	-1,64	-7,39
3.	Pensie medie brută nominală – lei/lună	682	687	714	3,93	4,69

Datorită efectelor negative ale crizei financiare internațională, comportamentul populației are o tendință de modificare în sensul că există o prudență mai mare atât pe linia nivelului și structurii consumului, cât și în ceea ce privește modalitatea de economisire. În același timp, în sistemul bancar, datorită concurenței ce se manifestă în ceea ce privește atragerea de lichidități de la populație, s-au diversificat formele de economisire și avantajele oferite.

Grafic 11.10. Evoluția câștigului salarial mediu net, a pensiei medii brute nominale, a valorii totale și a valorii depozitelor garantate constituite la instituțiile de credit participante la Fond.

12. Concluzii

Semestrul al doilea al anului în curs va fi mult mai sensibil pentru economia românească decât începutul de an, iar măsurile pe care le va lua guvernul, inclusiv în ceea ce privește protejarea sistemului bancar autohton, vor fi cruciale.

În prima parte a anului 2009 s-au acumulat pierderi - de la reducerea activității majorității firmelor, la reduceri de cheltuieli din bugetul de stat și diminuarea colectării fondurilor la bugetul de stat etc, iar efectele acestui declin general vor fi mai vizibile în cea de-a doua parte a anului. Dată fiind inerția oricărei economii, orice măsuri economice și administrative ce vor fi luate de acum înainte nu vor produce efecte semnificative în cursul anului curent, ci abia în 2010. Însă, menținerea parametrilor actuali ai sistemului bancar autohton este condiția de bază pentru ca orice eventuală măsură să poată avea șanse de succes.

Valoarea totală a depozitelor la instituțiile de credit participante la Fond a fost în trimestrul II din 2009 cu 4,96 % mai mare față de trimestrul IV din 2008 și cu doar 0,16 % față de trimestrul I 2009, ceea ce denotă păstrarea încrederii populației și a agenților economici pentru această formă de economisire.

Veniturile mai reduse ale populației și creșterea șomajului, gradul de lichiditate mai redus la agenții economici, înăsprirea condițiilor de acordare a creditelor au condus la reducerea valorii fluxurilor nete de capital constituite în depozite bancare.

Economisirea sub forma depozitelor bancare este influențată de evoluția unor variabile macroeconomice care sunt fie generatoare, fie condiționale ale comportamentului de economisire, atât la nivelul volumului, cât și la nivelul structurii „portofoliului” de economisire. Una dintre aceste variabile macroeconomice o reprezintă inflația. Corelația dintre dinamica depozitelor bancare în raport cu inflația a fost pozitivă și de intensitate medie în primul trimestru din 2009, dar începând cu luna aprilie 2009 impactul inflației asupra economisirii prin cererea de depozite bancare este unul mai puțin evident. În acest sens, rolul ratei dobânzii bancare pasive de preservare a puterii de cumpărare a economisirilor prin depozite bancare nu mai este considerat semnificativ.

Comportamentul de economisire prin constituirea de depozite bancare nu este influențat în mod direct de dinamica PIB, efectul acestuia din urmă fiind „intermediat” de influența altor variabile macroeconomice legate cauzal sau structural. Se remarcă faptul că în timp ce PIB-ul nominal a crescut cu 13,89 % în trimestrul II 2009 în raport cu trimestrul I 2009 și s-a redus cu 31,05% față de trimestrul IV 2008, fluxurile trimestriale pentru depozitele constituite la instituțiile de credit participante la Fond au fost cu 96,44% mai mici în trimestrul II 2009 față de trimestrul I 2009 și cu 95,55% față de trimestrul IV 2008.

Există tendința de scădere a ponderii în PIB a fluxurilor monetare corespunzătoare depozitelor constituite la instituțiile de credit participante la Fond precum și a celor pentru depozitele garantate. În anul 2009, corelația pornește de la alte premise, pe fondul schimbării comportamentului de economisire al populației și al agenților economici.

În trimestrul II din 2009 s-a continuat tendința de reducere a consumului final, atât pentru populație cât și pentru agenții economici, iar investițiile au fost și ele influențate de impactul negativ al crizei financiare.

Trebuie să remarcăm că în perioada următoare sunt de așteptat, după părerea noastră, o serie de modificări mai evidente în comportamentul de economisire al populației și al agenților economici.

Printre factorii care condiționează aceasta enumerăm:

- creșterea dificultăților de finanțare a agenților economici;
- stagnarea sau reducerea în continuare a nivelului de producție;
- creșterea nivelului șomajului;
- reducerea veniturilor reale ale populației și ale agenților economici;
- un nivel al veniturilor bugetare inferior celui prognozat, dar și celui din aceeași perioadă a anului trecut.

Ca urmare, efectele se vor resimți în:

- reducerea în continuare a consumului populației și al agenților economici;
- schimbarea structurii comenzilor de stat;
- o diminuare drastică a surselor de economisire, atât pentru populație, cât și pentru agenții economici.

Din punct de vedere al volumului economisirii, pentru perioada următoare se pot prefigura următoarele:

- fluxurile corespunzătoare depozitelor bancare vor înregistra dinamici negative, concomitent cu reducerea valorii depozitelor bancare, pentru agenții economici și în special pentru depozitele constituite în valută, pe fondul creșterii nevoilor de finanțare a producției din surse proprii;
- unele instrumente de economisire, cum ar fi cele de pe piața de capital sau fondurile de investiții vor înregistra de asemenea dinamici negative, cu impact direct asupra economisirii și producției dar și indirect, asupra consumului;
- de asemenea, nu trebuie omisă și posibilitatea ca înrăutățirea situației veniturilor populației să conducă la un transfer monetar rapid dinspre economisire spre consum, care poate afecta semnificativ valoarea depozitelor constituite de persoanele fizice, existând tendința de a se înregistra, pe lângă fluxuri monetare negative, și o reducere semnificativă a numărului de depozite bancare și de deponenți.

**Lista instituțiilor de credit participante la schema de
garantare a depozitelor la 30 iunie 2009**

Nr.crt.	Denumirea instituției de credit
I. Bănci - persoane juridice române	
1.	Banca Comercială Română S.A.
2.	RAIFFEISEN BANK S.A.
3.	BRD - Groupe Societe Generale S.A.
4.	ATE BANK ROMÂNIA S.A.
5.	UniCredit Ţiriac Bank S.A.
6.	Bancpost S.A.
7.	Banca de Export Import a României EXIMBANK S.A.
8.	Banca Românească - S.A., membră a Grupului National Bank of Greece
9.	Credit Europe Bank (România) S.A.
10.	Banca Transilvania S.A.
11.	MKB ROMEXTERRA Bank S.A.
12.	ALPHA BANK ROMANIA S.A.
13.	PIRAEUS BANK ROMANIA S.A.
14.	RBS Bank (România) S.A.
15.	OTP BANK ROMANIA S.A.
16.	Banca Comercială INTESA SANPAOLO ROMANIA S.A.
17.	Emporiki Bank - România S.A.
18.	LIBRA BANK S.A.
19.	Banca C.R. Firenze România S.A.
20.	ROMANIAN INTERNATIONAL BANK S.A.
21.	Marfin Bank România S.A. (fostă EGNATIA BANK)
22.	Banca Comercială CARPATICA S.A.
23.	BANK LEUMI ROMÂNIA S.A.
24.	VOLKSBANK ROMANIA S.A.
25.	ProCredit Bank S.A.
26.	Raiffeisen Banca pentru Locuințe - S.A.
27.	PORSCHE BANK ROMANIA S.A.
28.	C.E.C. BANK S.A.
29.	HVB BANCA PENTRU LOCUINȚE S.A.
30.	Banca Millennium S.A.
31.	BCR BANCA PENTRU LOCUINȚE S.A.

II. Cooperative de credit - Case centrale

1. Banca Centrală Cooperatistă CREDITCOOP

Lista depozitelor negarantate

1. Depozite, altele decât cele care se încadrează în prevederile art. 6 alin. (3), ale unei instituții de credit făcute în nume și cont propriu
2. Instrumente care se încadrează în definiția fondurilor proprii, conform reglementărilor Băncii Naționale a României privind fondurile proprii ale instituțiilor de credit
3. Depozite ale instituțiilor financiare, așa cum sunt acestea definite în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 99/2006 privind instituțiile de credit și adecvarea capitalului, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 227/2007, cu modificările și completările ulterioare, cu excepția instituțiilor financiare nebancare din categoria caselor de ajutor reciproc
4. Depozite ale asigurătorilor și reasigurătorilor și ale intermediarilor în asigurări, așa cum sunt aceștia definiți în legislația privind activitatea de asigurare și supravegherea asigurărilor
5. Depozite ale autorităților publice centrale, locale și regionale
6. Depozite ale organismelor de plasament colectiv, așa cum sunt acestea definite de legislația pieței de capital
7. Depozite ale fondurilor de pensii
8. Depozite la instituția de credit aparținând, după caz, administratorilor acesteia, directorilor, membrilor consiliului de supraveghere, auditorilor, acționarilor semnificativi
9. Depozitele deponenților cu statut similar celor de la pct. 8 în cadrul altor societăți din grupul instituției de credit
10. Depozitele membrilor familiilor persoanelor fizice menționate la pct. 8 și 9, respectiv soț/soție, și rudele și afinii de gradul întâi, precum și ale terțelor persoane care acționează în numele deponenților menționați la pct. 8 și 9
11. Depozitele la instituția de credit ale companiilor din același grup
12. Depozite nenominative
13. Valori mobiliare de natura datoriei emise de instituția de credit, precum și obligații care izvorăsc din acceptări proprii și bilete la ordin
14. Depozite ale entităților economice care, prin dimensiunile lor, nu intră în categoria microîntreprinderilor, întreprinderilor mici și mijlocii